

(1)

(Nr 61)

Kamer der Volksvertegenwoordigers.

VERGADERING VAN 22 JANUARI 1920.

Wetsvoorstel

tot hervorming van de Openbare Weldadigheid.

TOELICHTING

MIJNE HEEREN,

Het wetsvoorstel tot hervorming van de Openbare Weldadigheid, dat de heer Liebaert, Minister van State, en ik de eer hadden bij de Kamer in te dienen gedurende het vorige zittingsjaar, is vervallen uit hoofde van de ontbinding der Kamers. Ik ben zoo vrij het opnieuw in te dienen en tevens te verwijzen naar de Toelichting, die aan het oorspronkelijk voorstel voorafging en hier is overgenomen.

AMÉDÉE VISART.

BIJLAGE

Wetsvoorstel tot hervorming van de openbare weldadigheid.

TOELICHTING

MIJNE HEEREN,

Aan de Koninklijke Commissie voor de Weldadigheid, bij koninklijk besluit van 3 April 1895 ingesteld ten gevolge van eene vraag om uitlegging van den heer Liebaert in de Kamer, was een zeer uitgebreide taak opgedragen. De redenen, opgegeven door den heer Liebaert, en de overwegingen van den heer Begerem, Minister van Justitie, laten dienaangaande niet den minsten twijfel. « De heer Liebaert », zegde de Minister, « heeft zijn ver- » trouwen in de verzekering uitgedrukt en gevraagd of de tijd niet was » gekomen om onze zoo verouderde weldadigheidswet te vervangen door » een nieuw stelsel, dat eene plaats zou verleen en aan de voorbehoedende » liefdadigheid in een gebied waar alleen de heelende liefdadigheid toegang » heeft. Op gematigde wijze toegepast, is deze gedachte rijk aan beloften » voor de toekomst en, wat mij aangaat, aarzel ik niet mij er mede te » vereenigen in den vorm zooals ik zooeven heb aangeduid ». In het verslag tot rechtvaardiging van de instelling der Commissie drukte de Minister zijne gedachten nog duidelijker uit. « Zonder in iets de waarde te willen » verminderen », zegde hij « van de diensten door de Openbare Inrichtingen » van Weldadigheid tot nog toe bewezen, moet men erkennen dat hunne » arbeidssfeer binnen al te nauwe grenzen beperkt is. De Weldadigheid » kan de ellende verzachten, zij is thans onmachtig om haar te voorkomen » en het is niet zonder reden dat men haaraanwrijft het pauperisme in stand » te houden en te bestendigen in stede van het te helpen uitroeien. Nu » de maatschappij, onder den invloed der gedachten zoowel als onder » den drang van de economische verhoudingen, zich hervormt, schijnt zij » in de plaats van het wettelijke begrip der openbare weldadigheid een » geheel van opvattingen te plaatsen die er buiten zijn gesloten, hoewel zij » daaraan door gewisse en talrijke banden zijn gehecht. De volksspaarkassen, » de mutualiteit, de arbeidersverzekering zijn zooveel nieuwe bestanddeelen » die, omdat zij later ontstonden, aan de huidige wetgeving niet bekend » zijn en in dit opzicht de aandacht van de openbare besturen verdienen ».

Onder den invloed van deze gevoelens en van deze overtuiging, heeft de

Minister het besluit tot instelling der Weldadigheidscommissie aan de goedkeuring des Konings onderworpen. Aan deze Commissie werd dus eene uiterst ruime taak opgedragen, welke niet alleen de hervorming en de inrichting van de Openbare Weldadigheid begrijpt, maar ook het onderzoek en de studie van al de punten die in verband staan met de voorzorg, de arbeidersvereenigingen, lijfrentekassen, kortom, met al wat men « sociale verzekering » heeft geheeten.

Dit programma was te uitgebreid en daardoor kreeg de werking van de Commissie een minder bepaald en minder practisch karakter. Haré beraadslagingen beoogden niet meer alleen de eigenlijk gezegde Weldadigheid, den Onderstand van de behoeftigen en de ongelukkigen; zij omvatten al de vraagstukken, door de verbetering van de huidige levensvoorwaarde der arbeidersklas opgeworpen.

Hoewel de Commissie, zonder aarzelen, den haar aangewezen weg was opgegaan en eene ondercommissie, die zich uitsluitend met de voorzorg had bezig te houden, reeds eene groote werkzaamheid had ontwikkeld en op grondige wijze de sociale verzekeringen was gaan bestudeeren, bemerkten verscheidene leden der Commissie en de Minister zelf dat het aangenomen plan niet kon verwezenlijkt worden en niet strookte met de wezenlijke inzichten van de Regering en van de Wetgevende Kamers. Tegenover den twijfel, die te dien opzichte ontstond, vroeg het Bureau der Commissie uitdrukkelijke bevelen aan den Minister van Justitie. Deze antwoordde in de volgende bewoordingen :

« Brussel, 5 December 1896.

» Mijnheer de Voorzitter,

» Het heeft u behaagd aan mijn oordeel te onderwerpen de meenings-
 » verschillen welke zich hebben voorgedaan in de Commissie ingesteld
 » voor het onderzoek en de studie van de vraagpunten betreffende de
 » herinrichting der Openbare Weldadigheid, zoowel wat betreft den voor-
 » rang die moet worden gegeven aan de punten die tot het gebied der
 » heelende liefdadigheid of tot dat der voorbehoedende liefdadigheid
 » behooren, als wat betreft de bevoegdheid zelve der Commissie. In het
 » Verslag aan den Koning, dat aan het besluit tot instelling der Commissie
 » voorafging, vinden eenige leden aanleiding om te beweren dat deze vooral
 » voor taak heeft, vóór alle andere punten, die te bestudeeren, welke in
 » verband staan met de voorzorg, de arbeidersvereenigingen, de lijfrente-
 » kassen, enz., en zij aanzien de herinrichting der Weldadigheid als eene
 » bijzaak. Anderen, daarentegen, oordeelen dat de Commissie slechts
 » bevoegd is om de middelen tot herinrichting der Openbare Weldadigheid
 » te onderzoeken en te bestudeeren. Anderen, eindelijk, zonder te willen
 » ontkennen dat tusschen de Voorzorg en den Onderstand een nauw verband
 » bestaat, zijn van gevoelen dat de Commissie zich hoofzakelijk zou moeten
 » toeleggen op het onderzoek en de studie van de hervorming der wetgeving
 » op de openbare liefdadigheid, mits zij tevens nagaat op welke wijze de

» Onderstand tot de Voorzorg zou kunnen en moeten bijdragen, doch zonder
 » dat zij zelve de inrichting daarvan op zich neemt. Ik vereenig mij, Mijn-
 » heer de Voorzitter, met deze laatste zienswijze. Op een zoo uitgebreid
 » gebied als dat der Openbare Weldadigheid, dacht ik er niet aan, de
 » bevoegdheid der Weldadigheidscommissie binnen te juist afgebakende
 » en bepaalde grenzen te beperken; doch, indien de inrichting van de Voor-
 » zorg, gewis in de hoogste mate, de Openbare Weldadigheid aanbelangt,
 » volgt daar uit niet, dat de Commissie zich moet bezighouden met de
 » grondige studie van de quæstiën betreffende de sociale verzekeringen.
 » Deze studie werd reeds op eene bijzondere wijze aan andere commissiën
 » opgedragen en zij behoort inzonderheid tot de bevoegdheid van andere
 » ministerieele departementen.

» Ik denk dus, Mijnheer de Voorzitter, dat de Commissie zich eerst en
 » vooral heeft bezig te houden met de studie der vraagstukken die de
 » eigenlijk gezegde Weldadigheid betreffen. In den huidige stand der
 » zaken schijnt mij dit middel de meeste waarborgen op te leveren om
 » nuttigen arbeid te verrichten en om, binnen een niet al te ver verwijderd
 » tijdstip, tot practische uitkomsten te geraken.

» *De Minister van Justitie,*

» BEGEREM. »

Door deze beslissing werd de bevoegdheid van de Commissie van Weldadigheid voorgoed vastgesteld en afgebakend, en het karakter en doel van hare onderzoekingen en besprekingen juist omschreven. Weliswaar schijnt, door den brief van den Minister, evenals door het koninklijk besluit tot instelling der Commissie, de herinrichting van de *Openbare* Weldadigheid als het voornaamste en eigenlijke onderwerp harer werkzaamheden te zijn bedoeld, maar de belangrijke plaats, die de onmisbare deelneming der *private* weldadigheid in de besprekingen en beslissingen der Commissie heeft ingenomen, heeft zich om zoo te zeggen opgedrongen en van de zijde der Regeering geene enkele tegenwerping ontmoet. De hulp en de medewerking van allerlei liefdadige instellingen, daargelaten zelfs diegene welke, als sommige genootschappen tot ziekenverpleging en sommige stichtingen, reeds rechtspersoonlijkheid bezitten, hebben eene zoodanige uitbreiding genomen en bewijzen zoo groote diensten, dat het een hoofdzakelijk sociaal belang is dat ze wettelijk en geregeld kunnen bestaan. Uit de onderrichtingen van de Regeering bleek ook duidelijk dat de Commissie gemachtigd was en zou aangezocht worden om de mogelijke uitbreiding van de taak der openbare weldadigheid te onderzoeken in den zin van de Voorzorg en de Voorbehoedende Weldadigheid.

Alleenlijk was haar de raad gegeven, in haar programma niet de eigenlijk gezegde arbeidswetgeving en de sociale verzekeringen op te nemen, welke — zooals de Minister zegde — het onderwerp van studiën en voorstellen vanwege andere ministerieele departementen moesten uitmaken.

De Weldadigheidscommissie werd op 1 Mei 1895 door den Minister van

Justitie plechtig aangesteld en bracht hare werkzaamheden ten einde op 4 April 1900. De processen-verbaal van de drie-en-zestig algemeene vergaderingen door haar gehouden, de talrijke daaraan gehechte verslagen en bescheiden, het algemeen verslag door haren uitmuntenden secretaris, den heer C. Van Overbergh, opgemaakt, en, ten slotte, de gezamenlijke door haar opgemaakte voorstellen en besluiten, zijn de uitslag van eene werkzaamheid en van eene volharding waaraan de heer Van den Heuvel, Minister van Justitie in 1900, plechtig hulde heeft gebracht.

De Commissie, althans, was op de hoogte geweest van de haar opgedragen taak. Nooit werden de talrijke vraagpunten betreffende de inrichting der Weldadigheid op eene meer volledige en meer actueele wijze bestudeerd en toegelicht.

Sinds de Koninklijke Commissie voor de Weldadigheid aan de Regeering de door haar aangenomen besluiten en het wezenlijk wetsontwerp, door haar opgemaakt, heeft onderworpen, zijn zestien jaren verlopen. Het behoort mij niet de beweegredenen te beoordeelen, die de Regeering belet hebben dit groote, door haar zelf ingegeven werk wezenlijk te voltrekken en eindelijk aan de Wetgevende Kamers de hervorming van de Weldadigheid voor te stellen, welke geeischt werd door al degenen die de gebreken van hare inrichting in België en de gedane vorderingen in den vreemde bespeuren. Ongetwijfeld hebben groote politieke en sociale vraagstukken den voorrang moeten innemen, en nu laten vreeselijke gebeurtenissen ons slechts toe te hopen dat wij eerlang, dank zij de nationale onafhankelijkheid en den vrede, de verbeteringen en de vorderingen, waarnaar België meer dan ooit verlangt, zullen kunnen verwezenlijken. Overtuigd zijnde dat het uur zal slaan, waarop wij met een nieuw vertrouwen en eene nieuwe wilskracht dit zoo groote en zoo schoone werk zullen hernemen, ondanks de smarten van het huidige oogenblik, ondanks den ouderdom die mij alle verwijderde vooruitzichten ontzegt, durf ik het bestaan, de werken van de Commissie, waartoe ik de eer had te behooren, te benuttigen om een ontwerp op te maken en aan te bieden tot herinrichting van de Openbare Weldadigheid waarvoor ik op eenige bijzondere bevoegheid en op een weinig eigen ervaring kan bogen.

Om verscheidene redenen heb ik, in dit ontwerp, de inrichting en de regeling van de private weldadigheid niet begrepen.

Ik denk dat, wanneer de tijd zal aangebroken zijn, iedereen zal inzien dat in België, zooals in Holland, in Duitschland, in Engeland, in Amerika, het belang van de behoeftigen en van de ongelukkigen vóór alles moet gaan, en dat men aan de groote werken der vrije en private liefdadigheid meer hechtheid en meer zekerheid, meer leven en ontwikkeling moet geven om de werking der Openbare Weldadigheid, die er insgelijks noodig is, aan te vullen en te volledigen. Voorzeker moet de wettelijke regeling, die aan de private weldadigheid wordt verleend, met zulké voorwaarden en waarborgen worden omringd als noodig zijn om de misbruiken te voorkomen en het algemeen belang te vrijwaren; doch het is even stellig dat het onredelijk, onmenschelijk en in alle opzichten betreuenswaardig is,

in zake liefdadigheid de meest edelmoedige en de meest nuttige werken te verbieden of te verlammen. De openbare instellingen zelve hebben het allergrootste belang bij dezen wedijver en bij deze samenwerking zonder welke zij aan hunne verplichtingen niet kunnen voldoen. Eenparig hebben de leden van de Commissie erkend welke belangrijke taak thans aan de private liefdadigheid beschoren is. Slechts deden zich verschillen van meening voor ten opzichte van de voorwaarden waaraan het verleenen van rechtspersoonlijkheid moet onderworpen zijn. Nu de Commissie de meest volledige inlichtingen, met de verschenen documenten en de groote parlementaire besprekingen, onder de oogen had, onderzocht zij zeer grondig het vraagstuk van de herinrichting der private weldadigheid en na lange beraadslagingen werd door haar eene reeks beslissingen aangenomen, die het wettelijk stelsel, dat men er aan zou moeten verleenen, regelde.

Dit voorstel verdient voorzeker de volle aandacht der openbare machten en zal in de toekomst uitstekende elementen leveren voor de onpartijdige en wijze oplossing van een groot sociaal vraagstuk.

Ik denk nochtans niet de inrichting der vrije en private weldadigheid te moeten begrijpen in het wetsvoorstel dat ik de eer heb over te leggen. Ernstige besprekingen en talrijke tegenstrijdigheden zullen de verwezenlijking nog voorafgaan van de wenschen dergenen die weten welke diensten de ondernemingsgeest en de toewijding der vrije instellingen kunnen bewijzen, en hoe zij de openbare lasten kunnen verlichten. Om tot die verwezenlijking te komen, wanneer zij geëischt wordt door de instellingen die het genot der rechtspersoonlijkheid moeten bezitten, is er een zeker akkoord in de openbare meening noodig en een algemeene geest van verdraagzaamheid en edelmoedigheid die de sociale noodwendigheid boven de vooroordeelen en de politieke driften plaatst. Beter dan een eenvoudig afgevaardigde, kan de Regeering oordeelen en beslissen wanneer en in welke mate een belangrijk initiatief in dit soort van zaken kan genomen worden. Zij zal overigens in de besprekingen en beslissingen van de Commissie van Weldadigheid een ontwerp van regeling der private liefdadigheid vinden, waaraan, met een ruim inzicht, zeer bevoegde mannen, die volstrekt niet dezelfde politieke meening deelden, hebben saamgewerkt.

Bij de hervorming der Openbare Weldadigheid staat men niet voor dezelfde moeilijkheden. De noodzakelijkheid harer herinrichting is zoo dringend geworden, dat bijna al de besturen die eischen. Waarschijnlijk kan zij zonder uitstel of tegenstand voltrokken worden. De openbare meening is er geheel op voorbereid. Daarvoor heb ik beproefd een wetsontwerp op te maken, waarvan de werken, de besprekingen en de beslissingen der Commissie van Weldadigheid de sterke en onbetwistbare grondslag zullen zijn, mij voorbehoudend nochtans er eenige persoonlijke opvattingen en eenige schikkingen, waarvan het nut sedert enkelen tijd gebleken is, bij te voegen.

*
* *

Een der eerste en bijzonderste vraagstukken, die zich ten aanzien der her-

vorming van de Weldadigheid voordoen, is het volgende: moet de dienst van de Openbare Weldadigheid toevertrouwd worden aan een enkel korps, tegelijkertijd belast met den dienst der ziekenverpleging en de hulpverleening aan huis?

De quæstie, sedert lang reeds opgeworpen, werd reeds in bevestigenden zin opgelost in het wel gekend ontwerp dat de heer Faider, Minister van Justitie, in 1854 bij de Kamers had ingediend. Maar hij had alsdan eenvoudig de vereeniging der besturen voorgesteld, zooals zij reeds lang op eene uitzonderlijke wijze bestaat te Brussel en te Leuven, met het behoud, evenwel, van het min of meer theoretisch onderscheid tusschen vermogen, begrooting en bevoegdheden. De Commissie van Weldadigheid was van meening dat de opwerpingen, eertijds tegen de eenmaking der besturen aangevoerd, niet afdoende waren. Met eenparige stemmen heeft zij de volledige samensmelting goedgekeurd van de Godshuizen en de Weldadigheidsbureelen, vervangen door eene enkele Commissie van Openbaren Onderstand.

Het geldt eene belangrijke hervorming, die tegen algemeen aangenomen meeningen indruischt, ofschoon de centralisatie der weldadigheidsbesturen reeds vele voorstanders telt onder de personen die van dichtbij het bestaande dualisme gekend hebben.

De wetten van 16 Vendemiaire en van 7 Frimaire Jaar V, waarbij de Weldadigheidsbureelen werden ingesteld, zijn inderdaad beknopte decreten door het Directoire uitgevaardigd, toen in de noodwendigheden van den openbaren onderstand, door de revolutionnaire maatregelen heelemaal ontredderd, dringend moest worden voorzien. Men weet dat de wet van 7 Frimaire Jaar V, zoo belangrijk in deze zaak, blijkt in zekeren zin geïmproviseerd te zijn geweest om het gebruik te regelen van den deciem per frank die gedurende zes maanden moest geheven worden boven den prijs der toegangskaarten van al de openbare schouwburgen. Zoo werden de Weldadigheidsbureelen als bij toeval gesticht, en de wet van 16 Vendemiaire Jaar V, die de Burgerlijke Godshuizen instelde, heeft evenmin het karakter van een overdacht en voorbereid wetgevend werk.

Deze schikkingen, voortgesproten uit de noodwendigheden van het oogenblik, zijn nochtans geworden en tot op heden gebleven de organieke wetten van de administratieve weldadigheid, min of meer gewijzigd en aangevuld door bijzondere wetten. Ondanks haren oorsprong en haar gebrekkig karakter bezaten deze wetten zekere kracht en duurzaamheid. Politieke wijsheid en practische zin waren bij de afkondiging niet volstrekt buitengesloten. De herstelling van het vermogen der behoeftigen en de armenbedeeling per gemeente waren maatregelen door het openbaar belang en de menschheid geëischt. Al de oude liefdadigheidsinstellingen waren van alles beroofd en afgeschaft. De genationaliseerde weldadigheid, plechtig uitgeroepen, was een lokaas en eene onmogelijkheid trots de veelvuldige verbeurdverklaringen en de uitdrukkelijkste wetten. Men moest te allen prijze en onverwijld den dienst van den openbaren onderstand herinrichten. Anderzijds hadden de wetten van het jaar V, door de oprichting der weldadigheidsbureelen en Burgerlijke Godshuizen met hun plaatselijk en municipaal

karakter, iets uit de overleveringen van het verleden overgenomen en de nieuwe instellingen met de reeds zoo lang bestaande verbonden. Inderdaad, zeer zelden is een administratief of politiek werk bij zijn ontstaan levensvatbaar wanneer het niets aan de ondervinding en aan de vroegere feiten ontleent. Onze voorouders kenden geene Weldadigheidsbureelen, maar zij hadden overal Armentafels, Tafels van den Heiligen Geest, liefdadigheidsinstellingen, meestal ontstaan in de schaduw der kerken, die reeds een half burgerlijk karakter hadden aangenomen en vaak het onderwerp waren geweest van plaatselijke regelingen en vorstelijke edicten (1). De vroegere liefdadigheidstafels kregen dikwijls opdracht, al de arme van eene parochie of van eene stad of gemeente ter hulp te komen. Zij beantwoordden aan eene publieke en algemeene noodwendigheid. Zelfs daar waar geene, door den Souverein erkende, bijzondere instelling bestond, werd de Arme van rechtswege geacht een rechtspersoon te zijn, die giften en legaten mocht aanvaarden en eene voorgeschreven vorm aannam zoodra hij een vermogen bezat. In tegenstelling met de andere lieden van de doode hand, had de gemeenschap der armen geene keurbrieven noodig voor haar ontstaan of om de giften te kunnen ontvangen, die haar werden gedaan (2).

Deze parochiale of plaatselijke armentafels konden niet alle armen ter hulp komen, daar er velen zijn voor wie geld en voedsel niet voldoende zijn, maar die een schuiloord, verzorging en doktersbijstand noodig hebben. Onder de behoeftigen, en zelfs buiten deze, zullen er altijd zieken, gewonden, weezen bestaan die moeten opgenomen worden en stoffelijk en zedelijk op bestendige wijze bijgestaan, gedurende een langen tijd of zelfs tot aan hun dood. De christelijke liefdadigheid heeft dus eertijds bijna overal gasthuizen, toevluchtsoorden en weezenhuizen moeten oprichten, en aldra hebben de openbare macht en de geestelijke overheid het bestaan daarvan erkend en het bestuur dezer noodzakelijke instellingen geregeld. In tegenstelling met de armentafels, hebben deze godshuizen dikwijls een bijzonder en wel bepaald karakter. Zij zijn bestemd voor zekere klassen van ongelukkigen en werden gesticht door weldoeners, wier bedoeling was eene ellende of een lijden te verzachten waardoor zij bijzonder waren getroffen geworden. Het moest aldra blijken dat al die diensten van onderstand te zamen weldra onmisbaar zouden zijn. In vele steden werd het een *algemeen hospitaal* of eene andere half municipale instelling, zooals de armentafels, in zekeren zin reeds met den vorm onzer huidige burgerlijke godshuizen.

Ongetwijfeld zijn eenerzijds de armentafels, die de gewone behoeftigen ter hulp komen, en anderzijds de vroegere godshuizen, met hunne dotatiën en bijzondere besturen, de kiem en het voorbeeld geweest der tegenwoordige Weldadigheidsbureelen en Godshuizen, waaraan de nieuwe opvattingen en wetten op veel meer kenmerkende wijze den vorm en het karakter van burgerlijke en municipale besturen hebben gegeven.

(1) Decreet van Maria Theresia van 15 September 1751.

(2) Zie DENISART, « Collection de décisions nouvelles », artikel *Pauvres*, deel III bladz. 627. Zie eveneens VAN ESPEN.

Hadden deze herinneringen en deze overleveringen niet bestaan, dan zou de moderne wetgever er waarschijnlijk niet aan gedacht hebben een dubbel dienst van openbaren onderstand te stichten en naast elkander twee instellingen te plaatsen waarvan het doel en de bevoegdheden vaak ineensloopen, zoodanig dat het onderscheid en de afbakening slechts op willekeurige en fictieve wijze kan geschieden.

Het huidig stelsel van den openbaren onderstand bestaat nauwelijks sedert eene eeuw in België. De macht van de gewoonte, ik durf niet te zeggen « de slenter », is zoo groot en zoo veelvuldig zijn geneigd iets wat lang geduurd heeft als onschendbaar en hoogheilig te beschouwen, dat het roekeloos kan schijnen, aan het werk onzer voorgangers te raken. Nochtans is het onbetwistbaar dat onze wetgeving in zake weldadigheid, die steeds gebrekkig en onsamenhangend was, hoe langer hoe meer onvereinbaar is met ons bestuursstelsel in het algemeen en met onze huidige behoeften.

De vereeniging van de Bureelen van Weldadigheid en van de Burgerlijke Godshuizen kan opgevat worden onder tweeërlei vorm. Men kan algemeen maken hetgeen te Brussel en te Leuven gedaan werd krachtens een besluit van den prefect der Dijle in dato van 22 Pluviôse jaar XI. In deze twee steden worden de Burgerlijke Godshuizen en de Bureelen van Weldadigheid beheerd door eene en dezelfde commissie, doch er bestaat geen de minste samensmelting van goederen. De twee besturen hebben afzonderlijke begrotingen en rekeningen en het is het eene niet toegelaten, het te kort aan inkomsten van het andere aan te vullen. Niettegenstaande dit eenigszins fictief voorbehoud, wordt niet betwist dat de uitzondering, voor Brussel en Leuven toegestaan, voortreffelijke uitslagen heeft opgeleverd met het oog op den samenhang en de eenheid van den dienst. De twee steden wachten zich wel te vragen tot het gemeene recht terug te keeren.

Er kan ook sprake zijn van eene volledige en wezenlijke samensmelting en eenmaking van de twee takken van den openbaren onderstand.

In 1854 had een voornaam man, de heer Faider, Minister van Justitie, een wetsontwerp opgemaakt en overgelegd, waarbij het uitzonderlijk stelsel van Brussel en Leuven tot al de gemeenten werd uitgebreid en tevens de schikkingen betreffende de Openbare Weldadigheid herzien en geordend werden. In de memorie van toelichting van dit ontwerp van wet verklaarde de Regeering dat zij niet een nieuw stelsel invoeren, doch enkel het bestaande verbeteren wilde. Zij wilde het beginsel van den onderstand per gemeente en het streng onderscheid tussehen den onderstand ten huize en den gods- en gasthuisdienst behouden. Luidens deze memorie, had men ten doel de goede samenstelling van de Bestuurscommissiën te vergemakkelijken, een beter bestuur te bekomen, meer eenheid in de bedeeeling van den onderstand te brengen en moeilijkheden en geschillen te vermijden.

De Regeering wilde de bijzondere bestemming der goederen en die van de inkomsten der Godshuizen en Bureelen van Weldadigheid voor bepaalde klassen van behoeftigen eerbiedigen. Nochtans gaf zij, tot staving van deze volstreekte en strenge zienswijze, slechts de tamelijk weinig overtuigende beweegredenen op van de dikwijls aangehaalde beraadslaging van het

centraal bestuur van het departement Samber-en-Maas, die op bevel van het Directorium werd afgekondigd om de samensmelting van de Burgerlijke Godshuizen en de Weldadigheidsbureelen te verbieden. Eenige uittreksels uit de memorie van toelichting lieten toe te onderstellen, dat de Minister niet méér heeft durven voorstellen dan de eenvoudige bestuursvereeniging, omdat de volledige eenmaking te dien tijde te veel tegenkancing zou hebben ontmoet. Het wetsontwerp van den heer Faider werd den 20ⁿ Januari 1856 ingetrokken zonder behandeld te zijn geweest. Verslag was er over uitgebracht door den heer Tesch, uit naam der middenafdeeling, die het ontwerp mits lichte wijzigingen had aangenomen.

Tot nog toe is de quæstie zonder oplossing gebleven. Wij dienen het vraagstuk in zijnen vollen omvang te behandelen en de beste oplossing te betrachten, alleen het belang der behoeftigen en dat der gemeenten voor oogen hebbend, doch mits eerbiediging van de verworven rechten en de door de wet bepaalde bestemmingen van goederen. Buiten dit noodzakelijk voorbehoud, hebben wij ons enkel te bekreunen om de verbetering van het stelsel van den openbaren onderstand.

Het is nuttig de ernstige en talrijke bezwaren, die uit de tweevoudige werking van het huidige stelsel voortspruiten, op te sommen en in het licht te stellen :

1° Het onderscheid tusschen onderstand in gods- en gasthuizen en onderstand ten huize, dat op 't eerste gezicht, eenvoudig en klaar schijnt, is onzeker en willekeurig in de praktijk. Welke reden kan men, in 't opzicht der grondbeginselen, inroepen om ten laste van een Weldadigheidsbureel, dat over de noodige geldmiddelen niet beschikt en toelagen aan de gemeente moet vragen, te leggen de ouderlingen, de weezen, de gebrekkelijken en de zieken die in een godshuis of in een gasthuis niet worden opgenomen, die dikwijls er niet moeten geplaatst of er niet kunnen geplaatst worden zonder de lasten van den openbaren onderstand te verzwaren?

Eene Commissie der Burgelijke Godshuizen is bepaald vrij hare verplichtingen en hare uitgaven te beperken of uit te breiden door talrijke behoeftigen, die tot deze klassen behooren, toe te laten of af te wijzen. Daar feitelijk een bestuur niet graag eenen last op zich neemt, dien het afwijzen kan, en eenen zuiveren en gemakkelijken geldelijken toestand verkiest te behouden, zien wij in sommige gemeentenrijke en rijkelijk begiftigde Godshuizen kapitalen samenhoopen of niet verplichte uitgaven doen, terwijl nevens hen het Bureel van Weldadigheid de noodige geldmiddelen mist en ieder jaar aanvullende toelagen van den gemeenteraad moet zoeken los te maken. In andere gemeenten, waar een soortgelijke toestand heerscht, komt hetzelfde misbruik niet voor, omdat Commissiën, die goeden wil aan den dag leggen en verstandig zijn, door min of meer wettelijke middelen de ouderlingen, de weezen en de gebrekkelijken, die in de gods- en gasthuizen niet meer worden opgenomen, gedeeltelijk ten hunnen laste nemen. Dit is een zeer wijze maatregel, want eene te gemakkelijke toelating in gast- of godshuizen brengt verpletterende lasten mede en wordt meestal door het wezenlijk belang der behoeftigen niet vereischt.

2° Het gebrek aan eenheid en overleg in den verleenden onderstand is eene zeer jammerlijke leemte in het huidig stelsel. De Commissiën der Burgerlijke Godshuizen en de Bureelen van Weldadigheid kennen elkander niet. Feitelijk ondersteunen zij meestal dezelfde lieden of ten minste dezelfde gezinnen, doch hunne afzonderlijke tusschenkomst kan niet met gelijke aanhoudendheid en samenwerking worden geleid. Onderstand met oordeel en soms op breede schaal verleend en verstrekt, zou dikwijls voor gevolg hebben lateren verplegingsonderstand te verminderen of nutteloos te maken. Er zouden minder zieken, gebrekkelijken, verlaten kinderen en hulplooze ouderlingen zijn, zoo men met verstand en overleg onderstand had verleend op een dier kritieke oogenblikken, die elk gezin der werkende klasse kan te doorworstelen hebben. De gezinnen, die reddeloos tot de uiterste ellende, tot gewone bedelarij en tot landloóperij zijn vervallen, bereiden de Godshuizen eene jammerlijke reeks klanten voor; konden de Godshuizen zulks voorkomen, zij zouden het voorzeker doen.

3° De scheiding van Godshuizen en Bureelen van Weldadigheid is eene bron van moeielijkheden en geschillen. Er ontstaan betwistingen betreffende schenkingen van twijfelachtigen aard en de Minister van Justitie moet het spitsvondigste onderscheid maken om de bestemming er van te regelen. De inrichtingen willen hare zelfstandigheid en haar eigenbelang vrijwaren: zij zijn het lang niet altijd eens en schuiven de lasten en verplichtingen op elkanders rug. Daar de wetgeving gebrekkig en verward is, zijn de gemeenteraden en de hoogere overheden zelf verplicht de geschillen willekeurig te beslechten. In de meeste gevallen weten de behoeftigen niet tot wie zich te wenden; zij worden van het eene bestuur naar het andere gestuurd en na vele stappen en tijdverlies worden zij niet ofswel te laat ondersteund.

4° Het gelijktijdig bestaan van twee weldadigheidsgestichten in eene zelfde gemeente geeft aanleiding tot vele nuttelooze uitgaven, als, daar zijn algemeene kosten, besturen, inrichtingen, toezicht op goederen, inrichting van den geneeskundigen dienst, enz. Een deel dier nuttelooze uitgaven blijft bestaan, zelfs met eenen gemeenschappelijken ontvanger of secretaris.

5° De Bureelen van Weldadigheid, welker inkomsten doorgaans merklijk beneden die der Godshuizen in dezelfde gemeenten zijn, hebben ruimere en stiptere verplichtingen.

Krachtens talrijke schikkingen en beslissingen wordt het aangenomen dat de dienst van den onderstand ten huize al de middelen omvat om de behoeftigen bij te staan, behoudens den eigenlijk gezegden verplegingsdienst. Zij hebben te zorgen voor de verbetering en de gezondmaking der woningen, de inrichting van werkhuizen van liefdadigheid en beroepsopleiding, de ondersteuning van de voorzorgskassen, enz. Men heeft dus, op willekeurige en weinig redelijke wijze, aan den onderstand ten huize de meest uitgebreide beteekenis en aan de verplegingsdiensten de meest beperkte beteekenis gegeven.

6° Onze huidige wetgeving levert eene groote leemte op. De Godshuizen

bestaan slechts in de steden en in eenige landelijke gemeenten (1). Er zijn er betrekkelijk weinig in de Waalsche provinciën. De Bureelen van Weldadigheid bezitten niet de minste bevoegdheid in zake verplegingsdienst : hieruit volgt dat deze dienst, in rechten en ongelukkig ook in feite, in de meeste gemeenten niet bestaat. Weliswaar was de wet van 27 November 1891 op den kosteloozen geneeskundigen onderstand eene poging om dezen misselijken toestand te verhelpen, doch tot nog toe schijnt zij schier niet te zijn toegepast geweest. De memorie van toelichting van deze wet verklaart overigens dat zij geenszins aan de inrichting der weldadigheidsinstellingen raakt, alhoewel zij al de gemeenten, die geene overeenkomst aangingen met het bestuur der godshuizen van eene of meerdere gemeenten van het Rijk, verplichtte den verplegingsdienst in te voeren in hare eigene weldadigheidsinrichtingen. De wet zegt niet of men door de woorden « hare eigen inrichtingen » hoeft te verstaan de Bureelen van Weldadigheid met meer uitgebreide bevoegdheden of nog op te richten Burgerlijke Godshuizen met afzonderlijke besturen.

De kosten van dezen nieuw in te richten dienst legt zij geheel en al ten laste van de begroting der gemeente, hetgeen nog eens onregelmatig is. Deze wet leverde geen uitslag op en de Regeering maakte geen gebruik van de haar toegekende macht om de gemeenten te verplichten ze toe te passen. Men moet er dus geen rekening mede houden en tot deze gevolgtrekking komen dat de openbare onderstand in alle gemeenten diende te begrijpen den dienst der ziekenverpleging die, evenals de dienst van den onderstand ten huize, overal noodig is. Hadde al de weldadigheidsbesturen dezelfde bevoegdheden, dan zou de verpleging der zieken, alsmede die der ouderlingen en der weezen stilaan kunnen verbeterd worden in meestal de gemeenten. Deze uitslag ware nog zekerder te bereiken, indien, zooals wij het hopen, het stelsel van de Intercommunale Commissiën van onderstand aangenomen werd. De wet van 1896 op den geneeskundigen onderstand en de wet van 6 Augustus 1897 op de intercommunale diensten voor ziekenverpleging zouden kunnen toegepast worden. Deze uitslag zal moeilijk bereikt worden, indien men zich erbij bepaalt de gemeenten te gelasten op eigen kosten in den verplegingsdienst te voorzien. Voor deze taak zijn zij niet geschikt. Dit middel, dat weinig strookte met de bestuurlijke beginselen, was geene oplossing, zooals de ondervinding het bewezen heeft.

7° In vele gemeenten en zelfs in tamelijk belangrijke steden valt het moeilijk, op behoorlijke wijze een bureel van weldadigheid en eene commissie der godshuizen samen te stellen. Het getal der lieden, die tegelijk en bekwaamheid en zelfopoffering en vrijen tijd hebben, is beperkt. Een enkel bestuur zou de best geschikte mannen vereenigen en meer diensten bewijzen dan twee commissiën, die verscheidene leden tellen, van

(1) Getal der Burgerlijke Godshuizen in de verschillende provinciën : Antwerpen, 28; Brabant, 40; West-Vlaanderen, 71; Oost-Vlaanderen, 86; Henegouw, 44; Luik, 40; Luxemburg, 9; Limburg, 8; Namen, 9. Gezamenlijk getal in het Rijk : 334.

wie men noch bevoegdheid, noch werkzaamheid kan verwachten. Deze moeielijkheid om goede weldadigheidsbesturen samen te stellen was eene der hoofdredenen van de herziening, door den heer Faider in 1854 voorgesteld.

8^e Het is waarschijnlijk dat de vooruitgang der sociale wetenschappen hoe langs zoo meer zal doen aannemen als een onbetwistbaar beginsel, dat de rol van de Openbare Weldadigheid bestaat zoowel in het voorzien en voorkomen van de armoede en het pauperisme als in de rechtstreeksche verzachting er van. Het vraagstuk der werkmanswoningen, eene hoofdzaak, de bescherming en de opvoeding der stoffelijk en zedelijk verlaten kinderen, de bestraffing en de verbetering der bedelaars, ten slotte de invaliditeits- en ouderdomspensioenen eischen dringend de tusschenkomst en de bezorgdheid der besturen van weldadigheid. Hoe kan men hopen dat zij eenmaal hunne groote zending zullen vervullen en zelfs hunne latere lasten verminderen, wanneer zij hunne bevoegdheden en hunne plichten bij voortduring geregeld en nauw beperkt blijven door gebrekkige en verouderde wetten, die niets gemeen hebben met onzen maatschappelijken toestand en onze huidige behoeften en een echte wanklank in onze vooruitstrevende wetgeving zijn?

Al de aangehaalde redenen schijnen klaar te bewijzen dat niet alleen de bestuurlijke vereeniging der Godshuizen en der Bureelen van Weldadigheid zooals zij in 1854 werd ontworpen, maar hunne volledige eenmaking met samensmelting van vermogen, begrootingen en rekeningen, met eene zoo ruime vrijheid als mogelijk in de wijzen van den onderstand, zoo voor de behoeftigen als voor de gemeenten belangrijke voordeelen zou opleveren.

In de gemeenten, waar de twee inrichtingen tegenwoordig bestaan, zou de Openbare Weldadigheid haren werkkring met de meeste doelmatigheid en de minst mogelijke kosten kunnen uitoefenen. In de andere gemeenten zou de dienst der ziekenverpleging in beginsel en in rechten ingericht zijn, gelijk de gewone diensten, en zich kunnen uitbreiden, wanneer de omstandigheden het zouden toelaten.

Er blijft thans te onderzoeken in hoeverre dergelijke hervorming zou overeenstemmen met de verworven rechten en de bijzondere wilsbeschikkingen die een gedeelte van het vermogen der tegenwoordige Godshuizen en Bureelen van Weldadigheid kunnen bezwaren, alsook met de behoeften van de openbare weldadigheid.

Vroeger werd beweerd dat men het onderscheid in de diensten behouden moest om de verschillende wijzen van onderstand te verzekeren, om aan elk hunner de geldmiddelen, die hem zijn toegekend, te behouden en den wil der stichters te eerbiedigen. Eerst en vooral is het zeker, gelijk ik het reeds aanmerken deed, dat de invoering van de eenige commissiën van openbaren onderstand, die gelijke bevoegdheden in alle gemeenten bezitten, vooreerst voor gevolg zou hebben de inrichting in beginsel en de mogelijke ontwikkeling van den dienst der gods- en gasthuizen in meer dan twee duizend gemeenten, waar hij tegenwoordig in 't geheel niet bestaat. Deze wijze van onderstandsverleening, waarvan de noodzakelijkheid zich zoo levendig doet gevoelen, zou in alle geval minder verwaarloosd worden dan tot nog toe; de hoogere overheden, evenals de gemeenteraden, zouden het

recht hebben, de besturen van liefdadigheid te verzoeken zich niet tevreden te stellen met eenigen onderstand ten huize uit te deelen, maar wel hunne gansche taak te vervullen.

De andere gemeenten zijn grootendeels steden. Men mag hoegenaamd niet onderstellen dat zij hare tegenwoordige verplegingsdiensten zouden afschaffen of aan hunne bestemming onttrekken. Vele onder haar, waaronder voorkomen Brussel, Antwerpen, Gent, Luik, Mechelen, Aalst, Sint-Niklaas, Lokeren, Ronsse, Turnhout, Oostende, Roeselaere, Verviers en Namen, verleen en thans aan hare godshuizen min of meer aanzienlijke toelagen en laten hun toe de verplegingsdiensten volmaakt in te richten.

Buiten de steden zijn er een zeker getal landelijke gemeenten die burgerlijke godshuizen bezitten, omdat er zich de eene of andere bijzonder begiftigde inrichting bevindt, schier altijd eene wettelijk gevestigde stichting, waaraan men niet mag raken en die noodzakelijkerwijze zal behouden blijven, zelfs wanneer haar bestuur met dat van het Weldadigheidsbureel samengesmolten wordt.

Kortom, het waar belang van de behoeftigen en ongelukkigen is, overal en te allen tijde, niet eene bepaalde soort van onderstand, maar den meest algemeenen, den meest gepasten, den meest door hunne behoeften en hun lijden vereischten onderstand te vinden. Waarom zou men den verplegingsdienst en den geneeskundigen onderstand niet kunnen uitbreiden, wanneer eene besmettelijke ziekte of eene ramp ze noodzakelijk maakt; waarom den onderstand ten huize of andere wijzen van onderstand, die in een oogenblik van crisis, hongersnood of oorlog nog nuttiger zijn, niet kunnen vermeerderen? Sommige besturen van godshuizen, zoo zij het vermochten, zouden meer ouderlingen in familiën, meer verlaten kinderen en weezen op den buiten uitbesteden. Zulks ware beter voor de behoeftigen en tevens beterkoop dan de buitensporige uitbreiding van toevluchtsoorden en weezenhuizen, die altijd geene goede uitslagen opleveren. De Openbare Weldadigheid moet de handen vrij hebben om doelmatig werk te verrichten en ongetwijfeld is eene der redenen van hare tegenwoordige ontoereikendheid dat al hare handelingen en al hare uitgaven bij voorbaat vastgesteld en geregeld worden, terwijl de behoeften van de overmogenden voortdurend veranderen. Laat ons niet vreezen ze van de strenge bureaucratische overleveringen te verlossen.

Moeten wij volstrekt de bestemming cerbiedigen, door de Regeeringen van het jaar V en navolgende gegeven aan de goederen die zij willekeurig aan de Bureelen van Weldadigheid en de Burgerlijke Godshuizen hebben toegekend? Geldt het hier waarlijk eene quaëstie van recht en rechtvaardigheid? Heeft de huidige wetgever niet het recht te hervormen en te verbeteren wat in dien beroerden tijd tot stand werd gebracht?

Het onderscheid tusschen onderstand ten huize en onderstand in gods- en gasthuizen scheen bepaald onbekend onder het vroegere stelsel, doch artikel 5 der wet van 16 Vendémiaire jaar V beschouwt stilzwijgenderwijs de burgerlijke godshuizen als de vertegenwoordigers der gasthuizen, die vroeger bestonden, en kent hun het vruchtgebruik toe der goederen, renten en cijnsen die bleken aan die afgeschafte inrichtingen toe te hooren.

De wet van 10 Ventôse jaar V maakt de artikelen 5 en volgende der wet van 16 Vendémiaire van toepassing op de instellingen voor onderstand ten huize. Deze zou bondige teksten schijnen, in de praktijk, geene stof te leveren tot moeielijkheid of strijd, want de verzamelingen van rechtspraak geven geene enkele rechterlijke of bestuurlijke beslissing wegens dit vraagstuk op. Feitelijk blijkt dat de goederen voortkomende van de vroegere Armentafels toegekend werden aan de Bureelen van Weldadigheid, terwijl de andere goederen werden toevertrouwd aan de Burgerlijke Godshuizen, zonder dat men er zich om bekommerde of zij bestemd waren om de behoeftigen te ondersteunen in de gasthuizen of ten huize. Aldus bezat, in vele steden, te Brugge, bij voorbeeld, de Armentafel huizen (dischhuizen) waarin de behoeftigen kosteloos werden toegelaten. Deze goederen werden aan de Bureelen van Weldadigheid overgemaakt. Andere huizen (godshuizen), die bijzondere stichtingen uitmaakten of afhingen van de ambachten en neringen en insgelijks dienden tot kosteloze huisvesting van de behoeftigen, werden aan de Burgerlijke Godshuizen afgestaan. Er bestonden stichtingen genaamd: « Algemeene armengoederen » of anderszins en die voor doel hadden de gebrekkige ouderlingen *ten huize onderstand te verleen*en: hunne goederen werden insgelijks aan de burgerlijke Godshuizen ter hand gesteld.

Voor de wet bestaan al deze stichtingen nog enkel als geschiedkundige herinneringen. De wetgeving van het jaar V heeft ze alle doen verdwijnen. Een arrest van het Hof van Beroep te Gent, van 11 November 1869, heeft dit vraagstuk beslissend opgelost. Ziehier de dikwijls aangehaalde bewoordingen van dit arrest:

« Krachtens de wet van 16 Vendémiaire jaar V, bekrachtigd door die van 16 Messidor jaar VII, en het besluit van het Uitvoerend Directorium van 22 Brumaire jaar V, ook in België afgekondigd, wordt de Bestuurscommissie van de Burgerlijke Godshuizen, die alleen belast is met het beheer van al de armengoederen der omschrijving, ook alleen belast met het inwendig bestuur van al de godshuizen, met het toelaten of doorzenden der behoeftigen en, eindelijk, werden de inkomsten van gezegde godshuizen zonder onderscheid gebruikt voor de uitgaven van al deze gestichten en dienen als zoodanig slechts door eenen en denzelfden ontvanger geïnd te worden. »

De beginselen, door dit arrest van het Hof van Beroep te Gent gehuldigd, worden door de Burgerlijke Godshuizen, evenals door de Bureelen van Weldadigheid toegepast. Al de inkomsten der oudere stichtingen worden, evenals andere inkomsten, door al die besturen zonder onderscheid aangewend tot bestrijding van al hunne uitgaven, ofschoon enkele onder hen, met name die van Leuven, Bergen, Doornik en Luik, zich schijnen te beijveren om oudere instellingen min of meer in stand te houden, met hare bestemming of althans met hare benaming. Wel weet men soms welke goederen voortkomen van zekere instellingen of van zekere stichtingen van vóór de Fransche Omwenteling; daarom echter acht men zich geenszins verplicht, in de algemeene begrooting verscheidene afzonderlijke begrootingen met eigen inkomsten en eigen goederen op te nemen. Wat integendeel, naar de

bekomen inlichtingen, wordt gehandhaafd en geëerbiedigd, dat zijn de bijzondere stichtingen, zooals kerkelijke diensten, renten, enz., waarmede de goederep, aan de Godshuizen en aan de Bureelen van Weldadigheid overgemaakt, waren bezwaard.

Anders is het gesteld met de schenkingen en de stichtingen, sedert de Fransche Omwenteling wettelijk gevestigd en aan de besturen van weldadigheid toegekend met bijzondere en bepaalde bestemmingen en verplichtingen die gehandhaafd en geëerbiedigd moeten worden.

De samensmelting en de eenmaking van al de oudere stichtingen en bestemmingen — behoudens de rechtsquæstie welke een uitgemaakte zaak is — worden verklaard en eenigszins gerechtvaardigd door de volgende beschouwingen : In meest al de gevallen ware het schier onmogelijk, ze na te leven, ja zelfs ze juist te kennen en niet zelden zouden zij aan niet ééne bestaande noodwendigheid beantwoorden. De wil der stichters wordt geëerbiedigd wat betreft de hoofdzaak : deze is steeds de verzachting van het lot der ongelukkigen. Insgelijks schijnt het natuurlijk dat meestal de besturen van weldadigheid en vooral die der steden, waaraan aanzienlijke goederen werden geschonken, aan elke klasse van behoeftigen, die door de oorspronkelijke akten werden bevoordeeld, meer regelmatig en ook meer aanzienlijken onderstand verstrekken dan dien welke hun mocht verleend worden uit de inkomsten der stichtingen.

Ten slotte mag men niet uit het oog verliezen een feit, dat van hoofdzakelijk belang is in deze zaak. Door de bestaande wetten zijn de gemeenten verplicht, aan de Godshuizen en aan de Bureelen van Weldadigheid geldmiddelen te verstrekken en het tekort hunner begrooting aan te vullen. Feitelijk hebben schier al de gemeenten, met uitzondering van enkele steden waar de godshuizen rijkelijk zijn bedeeld, uit hoofde der weldadigheid zware lasten te dragen, welke haar vóór de Fransche Omwenteling niet waren opgelegd.

Kortom, en wat men ook denken moge over de gegrondheid van de handelingen en besluiten der wetgevers van het omwentelingstijdvak, men moet erkennen dat in wettelijk opzicht, de huidige besturen geen uitgestrekte verplichtingen hebben wat aangaat de stichtingen. Naar recht en billijkheid zijn zij gehouden, alle hoegenaamde stellige lasten, welke de goederen bezwaren, te dragen en de bedingen en bijzondere bestemmingen gevestigd door de schenkingen, welke zij gemachtigd werden te aanvaarden sedert de Omwenteling, stipt na te leven. Dat doen zij, doch er bestaat geen enkele reden om te gelooven dat zij het niet meer zullen doen, wanneer zij vereenigd en volkomen samengesmolten zijn. De hoogere overheid zal, evenals thans, het recht en den plicht hebben, de wettelijk bepaalde beschikkingen te doen eerbiedigen. De derde personen en de betrokken familiën zullen, evenals thans, wanneer zij rechten doen gelden, hunne bezwaren kunnen indienen, zich beroepen op de gemeenteraden en op den Minister van Justitie en zich desnoods tot de rechtbanken richten.

Al deze beschouwingen, welke eenigszins moesten uiteengezet worden wegens de gewichtigheid dezer nieuwigheid, hebben de Commissie van Wel-

dadigheid er toe gebracht, de volgende beslissing *met eenparige stemmen* goed te keuren :

« Behoudens eerbiediging van de verworven rechten en van de wettelijk gevestigde bestemmingen van goederen, dienen de Commissiën der Godshuizen en de Bureelen van Weldadigheid te worden eengemaakt met volkomen samensmelting van vermogens, begrootingen en rekeningen en tevens met eene zoo ruim mogelijke vrijheid, wat aangaat de wijzen van onderstand. »

Na hare goedkeuring te hebben gehecht aan het beginsel van de volledige éénmaking der Godshuizen en der Bureelen van Weldadigheid, in welke plaats zouden worden gesteld Commissiën van Openbaren Onderstand met dezelfde bevoegdheden in al de gemeenten, heeft de Commissie van Weldadigheid, na grondig onderzoek, insgelijks hare goedkeuring in beginsel gehecht aan eene andere gewichtige nieuwigheid : het tot stand brengen van intercommunale vereenigingen van openbaren onderstand, welke in de plaats zouden komen van de plaatselijke commissiën, wanneer deze niet in staat mochten zijn hare zending te vervullen. Een lid van de Commissie, voorstander van eene volstreekte centralisatie, had zelfs voorgesteld, den Staat te belasten met de inrichting van de Openbare Weldadigheid, daar de Staat de samenleving vertegenwoordigt op meer volmaakte wijze dan welk andere macht ook.

Dit stelsel werd met eene groote meerderheid verworpen. De Staat behoeft zich niet te belasten met een maatschappelijken plicht, waarvan de gemeenten, beter dan hij en met mindere kosten, zich kunnen kwijten. De volledige centralisatie van den openbaren onderstand, waarmee in het verleden eene jammerlijke proeve werd genomen, zou aanleiding geven tot tal van bezwaren, waarvan eene ontzamelijke verhooging der uitgaven niet het minste zijn zou. Dat ware het geregelde pauperisme op groote schaal.

Ook was er sprake van de inrichting van de Weldadigheid per canton; doch zulke verdeeling van het grondgebied, die slechts geldt voor het gerecht en voor de verkiezingen, is willekeurig en stemt overeen noch met eene éénheid noch met eene werkelijke samenschikking.

Men komt dus tot dit onvermijdelijk besluit : de openbare onderstand moet in ons land eene uitsluitend gemeentelijke zaak blijven. Dat is de traditie. Het ware onbezonnen dezen stand van zaken om te werpen. De weldadigheid in en door de gemeente staat het dichtst bij de behoeftigen en kent deze het best; zij ook is het, die de meeste redenen en de meeste middelen bezit om de ellende te verminderen en te voorkomen. Het is ook weer de gemeente die noodzakelijkerwijs den grootsten last van den onderstand draagt. Bijgevolg zal zij, bij het verleenen van den onderstand, blijk geven van de omzichtigheid en het doorzicht, zonder welke de openbare en de private liefdadigheid, ondanks de beste bedoelingen, de plaag van het pauperisme doen ontstaan en tallooze leegloopers, tallooze lieden zonder voorzorg in 't leven roepen, steeds bereid om de geldmiddelen bestemd voor de nijvere bevolking op te slorpen. Wordt de Gemeente echter afgezonderd en aan zich zelve overgelaten, dan is zij niet altijd in staat om den plicht van

den openbaren onderstand te vervullen. Te geringe hulpmiddelen of te zware lasten; gebrek aan beheerders, die zich willen of kunnen bekommeren om de behoeftigen; uitzonderlijke en toevallige ellende in kleine gemeenten; kargheid en hardvochtigheid van deze of gene bevolking op het platteland; drukkende gevolgen van sommige bepalingen der wet op de bijstandwoonst; gebrek aan pensioen voor de bejaarde lieden of invaliden; ten slotte, onmogelijke oprichting van godshuizen en toevluchtsoorden; al deze omstandigheden doen zich voor en loopen soms te zamen om klaarblijkelijk te bewijzen dat de plaatselijke weldadigheid ontoereikend is. Soms wordt de menschheid op ondraaglijke wijze gekrenkt. De zieken of de gewonden worden slecht of laattijdig verzorgd; behoeftige bejaarde lieden en gebrekkelijken vinden hun bestaan alleen in het bedelen; weduwen met een last van kinderen en weezen worden ternauwernood ondersteund. Voor tal van gemeenten schijnt de voornaamste bekommring te zijn, den last van hare behoeftigen te doen dragen door andere gemeenten. Deze betreurenswaardige toestand komt maar al te dikwijls voor en zonder overdrijving mag worden gezegd dat in een aantal kleine gemeenten de dienst van den openbaren onderstand slechts bij name bestaat en dat de ongelukkigen werkelijk geen steun vinden dan bij de private liefdadigheid, welke wisselvallig en onzeker is. Er bestaan, wel is waar, op het platteland tal van gemeenten, die er zich op toelaggen, den openbaren onderstand op ernstige wijze in te richten, doch hare hulpmiddelen kunnen voor een ruim deel opgeslorpt worden door de behoeftige gezinnen die er hunne bijstandwoonst hebben. Eene uitzonderlijke ramp of slechts het bloote toeval kan in eene gemeente de lasten van de Openbare Weldadigheid buitensmate verzwaren.

Hoe zijn zulke hachelijke toestanden te verhelpen? Hoe zal men overal een behoorlijken dienst van den openbaren onderstand verzekeren? Hoe zal men zulks tot stand brengen zonder aan eene gemeente een al te grooten last op te leggen?

Het komt klaar voor dat, tenzij men de geheele bestaande regeling omwerpen wil, geen bevredigende uitkomst te bereiken is dan door het vereenigd optreden van de gemeenten die afzonderlijk niet bij machte zijn den plicht van den openbaren onderstand te vervullen; door deze vereeniging zou hare toestand nagenoeg de toestand zijn van de steden en van de aanzienlijke gemeenten. De zelfstandigheid en de vrijheid der gemeenten zullen er eenigerwijs onder lijden; zelfs zal de oprichting van eenen dienst van onderstand aanleiding geven tot nieuwe lasten, doch uit hoofte van de menschheid en van de noodzakelijkheid moet men eene nieuwigheid invoeren, waarbij de bestaande regeling niet sterker zal gekrenkt worden dan door andere intercommunale inrichtingen welke zich hoe langs zoo meer opdringen. Deze regeling heeft niettemin iets ongewoons en daarom dient zij niet algemeen te worden gemaakt en toegepast waar zij niet onontbeerlijk is.

Iets dergelijks komt voor in twee landen waar men zich het meest om de noodwendigheden van de Openbare Weldadigheid bekommerde, met name in Engeland en in Duitschland. Het is dus niet alleen in België dat het voor

de gemeenten en voor de parochiën onmogelijk was, in den onderstand der behoeftigen te voorzien. In deze beide landen bestaat de vereeniging van verscheidene plaatsen voor den dienst van den openbaren onderstand reeds sedert geruimen tijd; zij was er slechts de uitbreiding en de volmaking van eene vroeger bestaande regeling. In Engeland zijn de parochiale vereenigingen de algemeene regel en het gewone stelsel, in Duitschland echter worden de *Gesamt Armen Verbände* aan de gemeenten niet opgelegd; zij kunnen opgericht worden door gemeenten welke niet aanzienlijk genoeg zijn noch middelen genoeg bezitten om een *Orst Armen Verband* tot stand te brengen. Er dient ook te worden opgemerkt dat in Engeland de parochiale vereenigingen niet afhangen van de steden en gemeenten, dat de beheerders (Boards of Guardians) rechtstreeks door de kiezers worden benoemd en dat de geldmiddelen rechtstreeks door de belastingsschuldigen worden verstrekt. In Duitschland, integendeel, zijn de beheerders der vereenigingen van onderstand afgevaardigden van de gemeenten, onder welke de te dragen lasten worden verdeeld. Eene instelling zooals die, welke in Duitschland werkt krachtens eene Rijkswet waarvan de toepassing aan elken Staat is overgelaten, schijnt het best overeen te stemmen met onze gemeentelijke instellingen. Wij mogen er niet aan denken, eene gansch nieuwe regeling, zooals de Engelsche regeling, onvoorbereid in België in te voeren. Op het gebied van bestuur en belasting moet zoo weinig mogelijk ingegaan worden tegen de wetten en de gevestigde gebruiken.

Voor de behoeftigen en zelfs voor de gemeenten kan de vereeniging der gemeenten voor den dienst van de Openbare Weldadigheid aanzienlijke voordeelen opleveren. Verscheidene gemeenten te zamen zullen degelijk ingerichte liefdadige besturen kunnen tot stand brengen, zooals die welke in meest al de steden bestaan. Daarvan zullen deel uitmaken personen, die de noodige toewijding en tevens de vereischte bevoegdheid en vrijheid hebben. Zij zullen beschikken over eenen secretaris en over bedienden die, behoorlijk bezoldigd, zich geheel en al aan hun ambt kunnen wijden. Er zal een werkelijk bestaande, bestendig bestuur zijn, waartoe men zich te allen tijde zal kunnen wenden. De uitzonderlijke uitgaven van onderstand, welke niet zelden verpletterend zijn voor eene kleine gemeente, zullen gemakkelijker bestreden worden door eene vereeniging van gemeenten, waarvoor een gemiddelde last is te voorzien. Dat is eenigszins een bijzonder en beperkt gemeen fonds. Eene intercommunale commissie zal, zoo noodig, een gasthuis, een armenhuis, een weeshuis kunnen oprichten, terwijl meest al de alleenstaande gemeenten het thans niet kunnen doen. Wat de bijstand-woonst betreft, zullen de moeilijkheden en de geschillen tusschen de aangrenzenden gemeenten, alsmede het huidig bedrog en de misbruiken wegvallen.

Aan de commissie samengesteld uit de afgevaardigden van de gemeenten en eenen Voorzitter, door den Koning benoemd uit eene lijst van drie candidaten, voorgedragen door de Bestendige Deputatie van den Provincialen Raad, zouden over gansch het gebied der tot die vereeniging behorende gemeenten opgedragen zijn de bevoegdheden en de verplichtingen welke de

plaatselijke commissiën hebben in de afzonderlijke gemeenten; zij zou *mutatis mutandis* aan dezelfde bestuursregelen onderworpen zijn. De Commissie van Weldadigheid heeft hare goedkeuring gehecht aan het stelsel der intercommunale commissiën als aan eene door de noodzakelijkheid opgelegde nieuwigheid; zij wilde echter zoo weinig mogelijk inbreuk maken op het bestaande gemeentelijk karakter van den openbaren onderstand.

De vereeniging zal in de plaats van de gemeente optreden, wat den verplichten onderstand betreft. Aangaande de bijstandwoonst zal zij slechts als ééne gemeente worden beschouwd. De intercommunale vereenigingen dienen niet in zulke mate uitgebreid te worden, dat zij tot eene te groote wijziging in de bestaande bestuursregeling aanleiding geven of de vrijheid der betrokken gemeenten, alsmede dezer recht van tusschenkomst en contrôle kunnen in gevaar brengen. Over het algemeen, moeten de vereenigingen slechts opgericht worden met de toestemming van de gemeenten en, in elk geval, met inachtneming van haar advies en van hare opmerkingen. Van de vereenigingen mogen slechts deel uitmaken aangrenzende gemeenten, die tot dezelfde provincie behooren en welker aantal tien niet overschrijdt. Zoodra zij niet meer noodzakelijk zijn, kunnen de vereenigingen worden ontbonden. Op de meest billijke wijze moet worden geregeld het getal aan elke gemeente toegekende afgevaardigden, alsmede haar aandeel in de mogelijke lasten en voordeelen. Ten slotte, vermits de vereenigingen tot stand gebracht worden om bijzondere bezwarende toestanden te verhelpen, moet men voorzien dat Staat en Provincie haar toelagen kunnen verleenen.

De wet van 6 Augustus 1897 betreffende de intercommunale verplegingsgestichten werd als eene voorloopige wet beschouwd en vond bijna geen toepassing. De intercommunale commissiën met bijzonder doel kunnen nochtans ook groot nut opleveren. Zij kunnen bestaan te gelijk met de intercommunale vereenigingen. Zelfs kan worden voorzien dat verscheidene intercommunale commissiën zich aansluiten bij plaatselijke commissiën of bij eene andere intercommunale vereeniging ten einde een gasthuis, een armenhuis, een weeshuis, enz., op te richten.

De Commissie van Weldadigheid heeft zich met gansch bijzondere aandacht beziggehouden met het vraagstuk van de intercommunale vereenigingen. Meest al hare leden houden zich thans overtuigd dat de nieuwigheid noodzakelijk is geworden, zoo men wil dat de openbare onderstand in tal van landelijke gemeenten geen ijdel woord zij.

*
* *

Tot heden bleef de zending der Officieele Instellingen van Weldadigheid, in beginsel en ook schier altijd in feite, beperkt tot den engen kring van wat gewoonlijk de *heelende onderstand* wordt geheeten.

De Goushuizen hebben op zich genomen, de ziekenverpleging te verzekeren, waaronder trouwens niet enkel wordt verstaan de verpleging der zieken en gebrekkelijken, maar ook de opnemng van weezen, invaliden en bejaarde lieden in bijzondere gestichten en weeshuizen; de Bureelen van

Weldadigheid schijnen te zijn ingesteld met het enkel doel, onderstand te verstrekken aan de huiszittende ongelukkigen die door middel van hunnen arbeid of van hunne eigen middelen hun eigen bestaan of het bestaan van hunne gezinnen niet kunnen verzekeren.

In België, evenals in tal van andere landen, schijnen thans allen het eens te zijn om aan te nemen dat het niet alleen menschelijk en liefdadig ware, maar dat het ook nuttig voor de samenleving zou zijn en het zelfs zou bijdragen tot vermindering van de Staats- en gemeentelasten, zoo men de voorzorg, alsmede het voorkomen van de ellende en van het pauperisme aanstelde als een van de voornaamste plichten der Openbare Weldadigheid. Ofschoon aan deze niet kunnen worden opgedragen de instelling en de leiding der arbeidersverzekeringen, der mutualiteiten en der crediet- en spaarkassen, welke thans eene overwegende plaats in de wetgeving hebben ingenomen, mag en moet zij steun en aanzienlijke medewerking verleen en aan al wat de Sociale Voorzorg aanbelangt. Dit gewichtig beginsel werd door de Commissie van Weldadigheid eenparig aangenomen. Voortaan zouden dus de commissiën van openbaren onderstand, naar hare maatschappelijke zending en binnen de grenzen van hare werkmiddelen, aanmoediging en steun kunnen verstrekken aan al de wel bepaalde instellingen van voorbehoedende weldadigheid, ja ze in 't leven roepen en haar toelagen verleen en : mutualiteiten, pensioenkas sen, werkverschaffing, bonden van het hoekje grond, goedkoope woningen, voorschotten op crediet toegestaan aan instellingen of zelfs aan gezinnen. Het is klaar dat, op dit gebied minstens even zooveel als voor de gewone uitgaven, het toezicht en desnoods de goedkeuring van de gemeenteraden en van de hooge overheden dienen te worden aangenomen; ook zouden de tot stand gebrachte of gesteunde werken het onbetwistbaar kenmerk van voorbehoedende weldadigheid moeten dragen. De openbare onderstand moet meer vrijheid genieten, zonder daarom te treden buiten zijne eigene en bijzondere zending welke hierin bestaat, de behoeftigen en de ongelukkigen te ondersteunen op de meest doelmatige wijze, namelijk door het aanwenden van de voorbehoedende middelen. Het opnemen van dergelijke bepaling in de wet is van groot gewicht. Zij mag in den ruimsten zin worden uitgelegd, mits de bedee ling van onderstand steeds het doel zij.

* * *

De leden der Commissie van Weldadigheid waren het eens om te erkennen dat wijziging dient te worden gebracht in een deel van de bestaande bepalingen betreffende de verkrijging, het behoud en het beheer van het vermogen der Instellingen van Weldadigheid. De Commissie heeft bevonden welke erge bezwaren voortvloeien uit de toepassing van enge en verouderde regelen. Ongetwijfeld moeten de algemeene beginselen, gevestigd door de wet van 16 Messidor jaar VII en door de artikelen 76, 79, 84 en 91 der gemeentewet, worden gehandhaafd, wat aangaat het beheer der goederen. Het geldt een openbaren dienst en een vermogen dat tot het algemeen nut is

bestemd en dat de rechtspersonen in handen hebben. Daarenboven kunnen de gemeenten en zelfs de provinciën en de Staat, in zekere mate, er toe gebracht worden, de ontoereikende middelen van die besturen aan te vullen. Het spreekt vanzelf dat, onder deze omstandigheden, de verkrijging en de vervreemding der goederen, evenals het beheer en het gebruik daarvan, moeten onderworpen worden aan het toezicht en aan de goedkeuring der overheden, naar gelang van de hoegrootheid der handelingen. Deze op de rede gegronde regelen, welke overeenkomen met de aan de andere openbare besturen opgelegde regelen, moeten behouden worden. Deze noodzakelijkheid moet ons echter niet beletten te erkennen, dat de wettelijke en bestuurlijke bepalingen, welke van toepassing zijn op het bezit en het beheer van de goederen der Godshuizen en der Bureelen van Weldadigheid, niet zelden willekeurig en weinig gerechtvaardigd zijn of zelfs steunen op beschouwingen die met het belang der armen niets te maken hebben. Terecht mag men meenen dat, op dit gebied evenals op menig ander, wat meer decentralisatie en meer vrijheid van handelen voor het verstand en den ondernemingsgeest der bestuurders zeer wenschelijk zouden zijn. Laten wij de onmisbare waarborgen handhaven, doch laten wij afzien van elke nuttelooze of schadelijke belemmering.

Voor het bezit van de onroerende goederen, voor de verhuur daarvan en voor de geldbeleggingen, zijn de strenge hun opgelegde regelen noodlottig. Men wil ze beschermen, maar in werkelijkheid veroordeelt men hen tot eene ononderbroken verarming.

De vraag van de verplichte vervreemding der onroerende goederen van Godshuizen en Bureelen van Weldadigheid levert te dien aanzien een bijzonder belang op. Stellig zal niemand betwisten dat de verkrijging of aanvaarding van die goederen door de besturen der liefdadige instellingen aan het advies der gemeenteraden en aan de goedkeuring der hooge overheden moet onderworpen worden. Het is niet aannemelijk dat sommige instellingen, waaraan de rechtspersoonlijkheid is verleend, overtollige goederen vergaren, die hunne behoeften en lasten overtreffen, of dat een te groote uitgestrektheid gronds aan den privaten eigendom ontnomen of aan den omloop onttrokken worde in het land of in een bepaalde streek. Zekere regelen en beperkingen dringen zich op. Moet men verder gaan en het bezit van onroerende goederen door de instellingen van weldadigheid beschouwen als een kwaad in economisch en sociaal opzicht en als een nadeelig feit voor de behoeftigen zelve? Dat is eene zeer gewichtige en belangwekkende vraag die grondig moet bestudeerd worden. Geen wet heeft tot heden het beginsel van de opheffing of beperking van het onroerend eigendom der weldadigheid gehuldigd, maar in de besprekingen betreffende de openbare weldadigheid in het Parlement werd de zaak meer dan eens aangeraakt. Er bestaat ook een zeer uitgebreid vooroordeel tegen die *doode hand*. Watten slotte het ergste is, het Departement van Justitie schijnt reeds sedert lang als een stelregel aangenomen te hebben dat het bezit van onroerende goederen door de liefdadige instellingen moet geacht worden tijdelijk te zijn en slechts geduld wordt, tot dat het mogelijk zijn zal, die goederen te ver-

vreemden en de opbrengst daarvan te beleggen. Het schijnt een gebruik te zijn, tot het aanvaarden van schenkingen, onroerende goederen begrijpend, slechts machtiging te verleen op voorwaarde dat men ze later vervreemdt. De verkrijgingen van onroerende goederen ter belegging van beschikbare gelden of ter wederbelegging van kapitalen worden slechts bij uitzondering toegelaten. Men maakt van alle gelegenheden gebruik om de Godshuizen en de Bureelen van Weldadigheid aan te sporen hunne onroerende goederen in Staatsrenten om te zetten; verrichtingen van dien aard worden altijd toegelaten. Men is zoo ver niet gegaan, hun de vervreemding van geheel hun onroerend vermogen voor te schrijven, maar men moet voorzien dat die verplichting hun wel eens zou kunnen opgelegd worden door eene eenvoudige ministerieele onderrichting.

Die strekking, die in de jongste tijden zeer uitkomt, schijnt ingegeven door de volgende gedachten: de doode hand beperken, de inkomsten van de liefdadige instellingen vermeerderen; eindelijk, de Staatsrenten eene aanzienlijke cliënteële verschaffen.

Naar mijn bescheiden oordeel, zijn die inzichten niet goed en de toepassing van die bureaucratische leer zou noodlottig zijn. Die strekking moet bestreden worden. Zij is strijdig met het belang van de armen en van de gemeenten en wordt gerechtvaardigd noch door het gevaar van eene buitengewone uitbreiding der doode hand noch door de noodzakelijkheid om het crediet van den Staat te steunen.

De openbare besturen van weldadigheid zijn bestendige, altijd noodige instellingen. Meer dan bijzonderen moeten zij in de toekomst blikken en hun vermogen beheeren derwijze dat zij van blijvende en toenemende inkomsten verzekerd zijn. Zij moeten zich bekommeren om de behoeften der toekomstige geslachten schier evenzeer als om die der tegenwoordige geslachten.

Men begrijpt dat sommige theoretici beweren kunnen dat de besturen van weldadigheid evenals de andere besturen mogen eischen dat al hunne inkomsten worden verzekerd door de belastingschuldigen die in alle openbare behoeften voorzien moeten en de heffingen, benoodigd tot de behoeften van elk tijdvak, te dragen hebben. Dit stelsel, te eenvoudig en te zeer in strijd met de overleveringen van alle beschaaftde landen, is slechts in schijn redematig. Het zou de begrooting van den openbaren onderstand beperken tot het volstrekt noodige en niet zelden de andere diensten van algemeen belang in gevaar brengen. Het zou verpletterend wezen in tijden van nood en economische gedruktheid. Beter is het dus dat de besturen van weldadigheid eenigen voorbehouden en vergaarden rijkdom bezitten, voortspruitend uit de milddadigheid en de voorzorg van hen die vroeger leefden; doch, indien dat zoo is, indien het voor de gemeenten zoowel als voor de armen voordeelig is dat zij een vermogen verwerven kunnen, dan is het ook van belang dat zij dit vermogen gansch behouden mogen en het beheeren derwijze dat het in verhouding blijft tot hunne huidige en toekomstige verbintenissen. Dat kan men niet bekomen, zoo men de Godshuizen en de Bureelen van Weldadigheid verplicht, langzamerhand al hun vermogen om te zetten

in Staatsrenten of in waarden die daarmee gelijkgesteld zijn. Welke zou de tegenwoordige toestand zijn, indien men zulken regel sedert een groot getal jaren toegepast had? Gedurende een zekeren tijd zouden de instellingen van weldadigheid misschien wel eene vermeerdering van inkomen en eene vermindering van hunne beheerkosten gehad hebben, doch die voordeelen zouden meestal slechts tijdelijk zijn en die voorspoed zou maar schijn wezen!

De Staatsrenten, verworven in een tijd, toen zij 5 t. h. gaven, zouden nu slechts, 3 t. h. opbrengen. De openbare instellingen moeten, evenals elk andere bezitter, de gevolgen der omzettingen en der vermindering van het bedrag der rente van het geld ondergaan. Om die aan ononderbroken dalingen onderhevige renten te verkrijgen, zouden de Godshuizen en de Bureelen van Weldadigheid hunne onroerende goederen vervreemd hebben tegen den verkoopprijs van vroeger, dus tegen lagen prijs in vergelijking met de huidige waarde: derhalve zouden zij een degelijk en zeker vermogen, waarvan het kapitaal en de inkomsten ondanks de onvermijdelijke schommelingen toenamen te gelijk met den aangroei van de bevolking en van den openbaren rijkdom, geruimd hebben tegen een portefeuille, die onvermijdelijk langzamerhand moet verminderen en uit hunne handen verdwijnen. Die instellingen zouden zelfs niet in staat geweest zijn om, naar het voorbeeld van de werkzame en verstandige lieden die gepaste verrichtingen en speculaties doen, hun roerend vermogen te behouden of te vermeerderen door achtereenvolgende verkoopen en omzettingen. Zulk beheer zou voor hen niet mogelijk zijn, zelfs als mocht het hun toegelaten zijn, beleggingen van allen aard te doen. Integendeel, zij kunnen zeer goed een deel hunner onroerende goederen verkoopen en de opbrengst daarvan wederbeleggen, wanneer deze, zooals dat vaak gebeurt, eene zeer hooge waarde verkrijgen ten gevolge van de uitbreiding der steden, van het aanleggen van verkeerswegen of de ontwikkeling der nijverheid.

Voor de instellingen, zoowel als voor de familiën die een blijvend bestaan willen hebben, is de grond de door niets te vervangen vaste basis. Er dient nog te worden opgemerkt dat de aard der zaken, de waarde der onroerende en zakelijke goederen in verhouding blijven tot den prijs der voortbrengselen en waren, waarvan zij de hoofdbron zijn. Hij, die landerijen, huizen, bosschen bezit, zal over 't algemeen zijn inkomen zien dalen en stijgen naar evenredigheid van de prijzen der voor het leven onontbeerlijke zaken. De instellingen van weldadigheid, die onroerende goederen bezitten, zullen derhalve beschikken over inkomsten, die er naar streven het bedrag der lasten en der behoeften te bereiken. Het is zelfs waarschijnlijk dat de aangroei der bevolking, waaruit noodzakelijkerwijze voor hen grootere verplichtingen ontstaan, schier altijd met eene vermeerdering van de waarde hunner goederen zal samengaan. Men mag niet denken dat die voldoende vergoedingen en die gepaste toeneming van inkomsten zich ook zullen voordoen, wanneer het vermogen van de instellingen van weldadigheid uitsluitend zal bestaan uit renten op den Staat en op de gemeenten. Wij raken hier een zeer gewichtig punt aan, namelijk de muntquaestie in verband met de zekerheid der instellingen, die kapitalen moeten bezitten en behouden. In

algemeenen regel is de munt, de maat voor koopwaren en zelf koopwaar, onderhevig aan prijsschommelingen, waarvan elke *rentenier* de uitwerking moet ondergaan. Hij ontvangt eene bepaalde som, maar niemand kan hem verzekeren dat die nominale waarde altijd dezelfde koop-en ruilkracht vertegenwoordigen zal. Dat stellig feit is reeds een voldoende reden om de instellingen van weldadigheid niet te veroordeelen tot de rol van louter renteniers. Die instellingen moeten een blijvend en vast bestaan hebben en mogen dus niet heeltemaal onderworpen worden aan de schommelingen van welkdanig muntstelsel. En de waarheid daarvan is nog meer treffend, wanneer men zich, zooals dit het geval in België is, bevindt tegenover een bij overeenkomst bepaald en onbestendig muntstelsel, dat op zekerendag gansch omvergeworpen kan worden. Onze munteenheid is de frank, of vijf gram zilver. Die zilveren franken zouden onmiddellijk, in vergelijking met het goud, de helft van hunne waarde verliezen, zoo de schorsing van het slaan van zilveren munt en eene internationale overeenkomst er geen papieren geld van maakten ten beloope van de helft.

Nochtans is de frank of vijf gram zilver wettelijk de eenige munt, die verschuldigd is, wanneer eenige som aangeduid is op eene obligatie of op een rentetitel, en de Belgische Staat heeft, evenmin als de andere Regeeringen, de verbodenis aangegaan, de werkelijke waarde van die munteenheid kunstmatig te steunen of te handhaven. Wordt die eenheid eenmaal aan zich zelf overgelaten, dan daalt zij onvermijdelijk zoo laag als eene Chineesche of Mexikaansche munt; zij heeft enkel de waarde van het zilver dat zij bevat. Mag men zeggen dat bedoeld gevaar ingebeeld is? Eene talrijke school houdt niet op, te vragen wat men het « bimetalisme » noemt. Zij bevestigt dat men landbouw en nijverheid slechts redden kan door aan het metaal-zilver zijne volle muntrol terug te geven, om veel klinkende munt te verzekeren en de prijzen te doen stijgen. Dit stelsel, dat, bij ontstentenis van wetenschappelijke grondslagen, verbonden is met zulke aanzienlijke belangen in de oude en nieuwe wereld, kan in ons land evenals in vele andere zegevieren; als eerste gevolg zal het hebben een waardevermindering van de munteenheid, die 50 t. h. en nog meer bedragen kan. Indien zulks kan gebeuren, al ware het ook in eene min of meer verwijderde toekomst, dan is het voorzichtigheidshalve ongeoorloofd het vermogen van de behoeftigen op zulke wijze samen te stellen, dat het 't allereerste slachtoffer van die omverwerping wezen zou. Renten en vaste inkomsten zijn maar in schijn blijvend en regelmatig. Onroerende goederen of aandeelen, vertegenwoordigend een deel van zakelijke goederen, kunnen alleen aan de instellingen eene ware stevigheid geven, zoodat zij niet afhangen van de jammerlijke schommelingen van een zoo gebrekkig muntstelsel als het onze. Zooals wij het reeds deden opmerken, is het ook de mogelijkheid van de vermeerdering der inkomsten met de vermeerdering der lasten.

De tegenstrevers van de onroerende bezittingen der Weldadigheid hebben dikwijls het schrikbeeld van de doode hand doen oprijzen; ofschoon dat middel om op de openbare meening indruk te maken, heden een weinig uit de mode geraakt is. Stellig moet men geen groote uitbreiding voorstaan van

de doode hand voor gods- en gasthuizen, die binnen redelijke perken moet gehouden worden. In werkelijkheid bestaat het gevaar, waarop men wijst heden in 't geheel niet. Ofschoon sommige besturen (Brussel, Gent, Brugge, Yperen, Doornik, Oudenaarde, Leuven, enz.) een nog al aanzienlijk domein bezitten, toch is de uitgestrektheid van het nationaal grondgebied, aan de openbare weldadigheid toegekend, betrekkelijk gering en lang niet verschrikkelijk. Volgens de laatste officieele statistiek, die, wel is waar, uit 1864 dagteekent, hebben al de weldadigheidsbureelen van het land eenen gezamenlijken eigendom van 40,084 hectaren en de godshuizen 36,958 hectaren. Men mag aannemen dat die cijfers sedert vijftig jaar wat verhoogd zijn, maar de verhouding van dat domein tot de geheele oppervlakte van het grondgebied die, in 1864, 2.60 t. h. was, beloopt zeker thans geen 3 t. h. Dat is een onbeduidende hoeveelheid in economisch opzicht en waarachtig, dat domein der armen neemt zoo langzaam toe, dat wij aan onze opvolgers de zorg kunnen overlaten een grens te trekken, die nooit mag overschreden worden. Het gemeentelijk domein, waarvan het behoud of zelfs de uitbreiding niemand ongerust maakt, is wat aanzienlijker. Het begrijpt bijna een tiende van het grondgebied, d. i. 290,000 hectaren en dat is nochtans niet zoo gerechtvaardigd als het domein der gods- en gasthuizen. Het heeft een duidelijker afgeteekend collectivistisch karakter, is niet onontbeerlijk en heeft wellicht maar een reden van bestaan, namelijk het behoud der bosschen.

Dienaangaande dient hier een belangwekkende opmerking gemaakt te worden. De verplegingsgestichten, zoo men ze daartoe machtigde of zelfs aanspoorde, zouden er kunnen toe bijdragen de door de Regeering opgevatte ontwerpen te verwezenlijken ten einde het boschdomein van België te herstellen. Men weet dat de geheele oppervlakte der bosschen van den Staat, die voorheen meer dan 70.000 hectaren bedroeg, tot op 25,000 hectaren verminderd werd door eeuwig te betreuren vervreemdingen gedaan vóór en na 1830, toen schadelijke boschuitrooiingen een echte plaag geworden waren. Het behoud en het aanleggen van groote bosschen op gronden die wegens hun ligging en hun hoogtevlak beter daartoe geschikt zijn dan tot landbouw, is een bij uitstek nationaal belang. Hier hoef ik de economische, climatologische en zelfs aesthetische redenen niet niteen te zetten, die deze bewering staven. Mits men in geen overdrijving valt en rekening houdt met de maatschappelijke behoeften, zou zij heden stellig weinig tegenspraak ontmoeten. Ook heeft de Regeering sedert lang vermeden, zonder ernstige reden, het boschdomein van den Staat of van de gemeenten te verminderen. Ieder jaar heeft zij op de Begrooting een bijzonder crediet doen uittrekken voor de verkrijging van bosschen of boschgronden. In 1899 ging men een stap verder op dien weg. Op voorstel der Regeering hebben toen de Kamers een wetsontwerp aangenomen waardoor de verkrijging van wouden, bosschen of boschgronden door gemeenten of instellingen van openbare liefdadigheid vrij zijn van registratie- of overschrijvingsrechten.

Heden blijkt het ongelukkig maar al te klaar dat het behoud van aanzienlijke bosschen, die een groote oppervlakte beslaan, door bijzondere eigenaars,

zelfs door de rijkste, schier onmogelijk geworden is. Ons fiscaal stelsel en ons stelsel van erfopvolging, waarvan men de wijziging niet kan voorzien, verbieden een vooruitziend en berekenend eigenaar in een bosch een te groot kapitaal zich te laten ophoopen. Openbare instellingen, die een blijvend bestaan hebben en nooit successierechten betalen, mogen anders redeneeren. Zij moeten het zelfs doen, vermits hun domein aan het boschbeheer onderworpen is. Een belangrijk feit wordt vastgesteld; het is bekend en onbetwistbaar.

Over 't algemeen zijn de bosschen, aan de instellingen van weldadigheid behoorend, de best beheerde en zij zijn het best gevrijwaard tegen de misbruiken, die in collectieve eigendommen bestaan. De statistieken leeren ons, dat onder de bosschen die aan het boschbeheer zijn onderworpen, het die zijn welke onder alle, de hoogste en regelmatigste opbrengst leveren. In weerwil van een tamelijk verspreid vooroordeel moet men trouwens niet gelooven dat boschbouw minder voordelig is dan een andere wijze om den grond te bebouwen. op voorwaarde dat men de regelen van den boschbouw in acht neemt en met de gegevens van de nieuwere wetenschap rekening houdt. In het bosch is er goed bezoldigd werk te verrichten, wat handel en nijverheid ten goede komt. Die bijzondere doode hand, ruim toegelaten en begunstigd, zou niets nadeeligs noch schrikwekkends opleveren en zou zelfs een middel zijn om de instellingen van weldadigheid te doen deelnemen aan een werk van nationaal belang.

Er bestaat nog een andere soort van onroerende goederen, die bijzonder past voor de instellingen van weldadigheid en de hardnekkigste tegenstrevers van de doode hand niet kan verontrusten. Het zijn de werkmanshuizen en de goedkoope woningen, rechtstreeks bezeten, ofwel door deelneming in het vormen van het kapitaal der maatschappijen, die ze bouwen. De wet van 9 Augustus 1889, artikel 9, laat het reeds toe; maar die deelneming aan het schoonste der maatschappelijke werken, zou een groote uitbreiding kunnen nemen. Men dient immers op te merken dat het bouwen en het verhuren van goedkoope huizen niet alleen aan werklieden, ambachtslieden en kleine bedienden ruimer en gezonder woningen bezorgt, maar tevens een voordeelige en winstgevende verrichting wezen kan. Die soort eigendommen is ook in de handen van lieden, die zoo weinig mogelijk inrichtings- en onderhoudskosten doen, en toch een hoogen interest van hun kapitaal willen hebben, van elke gelegenheid gebruik maken en alle mogelijke voorwendsels uitdenken om den huurprijs te verhoogen. Ook is overal de woningnood voor geringe lieden groot en dat heeft de ergste gevolgen voor het gezinsleven. Zoo de instellingen van weldadigheid er kunnen toe bijdragen dien toestand te verbeteren en dat gewichtig maatschappelijk vraagstuk op te lossen, bestaat er geen reden om hun werking te belemmeren. Het gaat nochtans niet, hun aan te raden beleggingen te doen die niets opbrengen of hem daartoe te verplichten. De kapitalisten of de maatschappijen die goedkoope woningen bouwen, mogen geen schadelijke verrichtingen doen, ook niet met verlies der hoofdsom werken. Om hun doel te bereiken en werkelijk diensten te bewijzen, moeten die werken blijven bestaan en zich

gedurig uitbreiden. Derhalve is het noodig dat de kapitalen, die er aan besteed worden, vergelding vinden en dat regelmatige winsten niet uitgesloten zijn. Die uitslag kan stellig bekomen worden door de huurprijzen te bepalen naar een veel lageren interest dan zulks tot dusver geschiedde. Voor de instellingen van weldadigheid zelve, moet de deelneming aan die ondernemingen een verstandige en nuttige belegging en geenszins een schenking zijn. Ontegensprekelijk is die wijze van geldbelegging een verrichting die toegelaten en begunstigd moet worden; het is een soort doode hand waarvan de ontwikkeling nooit buitensporig zal zijn.

Over 't algemeen, is het klaar dat er heden meer vrijheid, meer initiatief aan de besturen van Weldadigheid zou moeten gelaten worden. Verschillende ministerieele omzendenbrieven, onder andere die van 5 Januari 1861 en die van 9 Maart 1864 maken de belegging van beschikbare kapitalen in Staatsfondsen of in obligaties van het gementecrediet in beginsel verplichtend. Dat is willekeur, 't is wat al te bepaald. Het komt ons voor, dat het Beheer der financiën er zou moeten van afzien, in deze zaak op te treden om een gedwongen cliënteel aan de Staatsrente te bezorgen. Dat is tegenwoordig van geen belang meer en te allen tijde was het verkeerdt. in de voorschriften betreffende het beheer der kapitalen van Godshuizen en Bureelen van Weldadigheid een ander oogmerk te hebben dan het belang der armen. Men zou de besturen, zoo zij er een stellig voordeel bij hebben, moeten toelaten vreemde veilige fondsen of aandeelen van allereersten rang te verkrijgen of te behouden. Waarom hun volstrekt verbieden wat de degelijkste instellingen doen en zelfs de Spaar- en Lijfrentekas? Het toezicht van de gemeenteraden en van de hogere overheden zou gemakkelijk al de gevaarlijke verrichtingen of de eigenlijke speculatiën voorkomen.

De Commissie van Weldadigheid heeft erkend dat de regelen en gebruiken betreffende de verhuring der goederen van Godshuizen en Bureelen van Weldadigheid wijzigingen moesten ondergaan, waarvan de noodzakelijkheid uit de ondervinding gebleken is.

De huurovereenkomsten der goederen toebehoorend aan openbare inrichtingen, zijn aan bijzondere voorschriften onderworpen (Burgerlijk Wetboek, art. 1712). Die bijzondere reglementen zijn in hoofdzaak : het besluit van 7 Germinal, jaar IX, voorschrijvende dat de huurovereenkomsten van langen duur betreffende goederen van Godshuizen, enz., slechts kunnen aangegaan worden uit kracht van bijzondere besluiten der Raden; het besluit van 14 Ventôse, jaar XI, aangaande de te vervullen formaliteiten voor de verbreking of de prijsverlaging der huurovereenkomsten betreffende armen-goederen; het decreet van 12 Augustus 1807 betreffende de landpachten der godshuizen en gestichten van openbaar onderwijs; eindelijk de gemeentewet, artikel 81.

Als huurovereenkomsten onderscheidt men de gewone huurovereenkomsten, de verhuringen voor langen tijd en de erfpachten, naar gelang de duur zeven jaren of zeven-en-twintig jaren overschrijdt. Uit den samenhang van die bepalingen blijkt dat de huurovereenkomsten betreffende goederen behoorend aan openbare instellingen van weldadigheid aan de goedkeuring

van de Bestendige Deputatie en aan het voorafgaand advies van den gemeenteraad moeten onderworpen worden, wanneer het gemeenten betreft, die onder de bevoegdheid van de arrondissementscommissarissen geplaatst zijn. In de anderen gevallen volstaat de goedkeuring van den gemeenteraad, uitgenomen wanneer de duur de huurovereenkomsten negen jaren overschrijdt of wanneer de jaarlijksche pachthuur hooger is dan 20,000 frank (Wet van 20 Juni 1863, art. 4.)

Naar luid van het decreet van 2 Augustus 1804, moeten de landerijen der liefdadigheidsinrichtingen verpacht worden bij opbod ten overstaan van een notaris. Een lid van de Commissie der Godshuizen en van het Bureau van Weldadigheid moet de veiling en de toewijzing bijwonen. Geen enkele wetsbepaling echter eischt bijzondere formaliteiten voor de huishuurovereenkomsten. Merken wij evenwel op dat heden de bestuursrechtspraak insgelijks de openbare toewijzing eischt voor allerhande huurovereenkomsten. Een omzendbrief van het Ministerie van Justitie, van 12 Januari 1883, zegt dat de bepaling betreffende de toewijzing die reeds het onderwerp was geweest van eene onderrichting, in dato van 29 December 1843, algemeen is en van toepassing niet alleen op de overeenkomsten voor langen tijd, maar ook voor de overeenkomsten die niet negen jaar overschrijden. Daaruit volgt dat de pachten uitterhand enkel gansch bij uitzondering kunnen aangenomen worden.

't Is die volstreckte en strenge voorwaarde der toewijzing bij opbod die aanleiding gaf tot zeer gegronde critiek. Klaarblijkelijk werd die regel ingegeven door vrees voor misbruik, begunstiging of omkoopertij, en vooral door den wensch om het armenvermogen zooveel mogelijk te doen opbrengen.

Zooals het dikwijls gebeurt, hebben de strengheid en de overdrijving der genomen voorzorgen veel schade berokkend aan hen, die men wilde beschermen; als volstreckte en onwrikbare regel is de eenvoudige openbare toewijzing het slechtste stelsel dat men kan uitdenken voor de landpachten en dikwijls zelfs voor de huurovereenkomsten. De private eigenaars die zooveel en zelfs meer dan de besturen hunne belangen in het oog houden, nemen bijna nooit hun toevlucht daartoe. Zij weten immers dat het meesttijds veel beter is een solieden, verstandigen en vasten huurder te hebben dan een toevalligen huurder die zich verbindt een hoogen prijs voor korten duur te betalen. Dat is onbetwistbaar vooral wanneer het landpachten betreft. Hij alleen is een goed landbouwer, die belang stelt in het verbeteren van den grond en zich er op toelegt zoowel voor de toekomst als voor den dag van heden te werken. De landpacht voor korten duur en de bezetting, aan gestadige mededinging en onzekerheid onderworpen, zij zoowel in strijd met het belang van den eigenaar als van den pachter. Deze is dan verplicht zijn grond uit te putten. Het verarmen van den grond en de trapsgewijze vermindering van de opbrengst zijn onvermijdelijk, indien het stelsel der openbare toewijzing streng wordt toegepast. Dat blijkt immers duidelijk voor de goederen, die aan dat stelsel onderworpen zijn. De landerijen toebehoorende aan de Besturen en aan de Stichtingen zijn meestal de minst verzorgde en op den duur de minst vruchtbare. Zij liggen als vlekken van gebrekkige en verach-

terde teelt te midden van algemeene verbetering en vooruitgang. Is dat noodlottig gevolg van een verkeerd huurstelsel niet algemeen, dan is zulks enkel te danken aan min of meer wettelijke maatregelen, waardoor veel besturen er in slagen van de openbare toewijzing eene loutere en ijdele formaliteit te maken. Ze geven aan den uittredenden pachter stilzwijgenderwijs de voorkeur: zij bepalen te zijnen voordeele vergoedingen voor de verbetering en voor de vette, die voor den intredenden pachter een zware last zijn, ofwel eischen zij van den nieuwen pachter waarborgen, welke hij moeilijk kan leveren. De besturen, die aldus handelen met een uitmuntend inzicht, gaan niet op regelmatige wijze te werk. Zij ontduiken de wet en ondanks alles, kunnen zij den pachter maar eene betrekkelijke zekerheid geven. Deze loopt altijd gevaar dat men hem den voet licht en destemeeër naar gelang hij zijn grond verbeterd heeft. Veel Besturen willen overigens niet de verantwoordelijkheid van eenige onwettigheid op zich nemen en doen niets dergelijks; zij laten de openbare veiling bij opbod en de openbare toewijzing hunne gansche nadeelige uitwerking hebben.

De schikkingen betreffende het verpachten van de goederen van godshuizen en Weldadigheidsbesturen moeten herzien worden. Het is nuttig en voegzaam de openbare toewijzing aan te bevelen of te eischen voor een eerste verpachting of voor de herverpachting van een opgegeven of slecht bebouwd grond, maar een beroep op de mededinging moet niet vereischt worden. De trapsgewijze verbeterende teelt dient te worden bevorderd, en de pachters der Openbare Besturen moeten niet, in tegenstelling met al de anderen, zwervende pachters zijn wien alle bestendigheid en alle zekerheid voor de toekomst worden ontzegd.

Mogelijk zal men daartegen opwerpen dat zonder openbare toewijzing bij opbod de Weldadigheidsbesturen niet altijd het hoogste inkomen van hunne goederen zullen trekken. Dat kan waar zijn in een bijzonder geval, maar de waardevermindering langzamerhand volgend uit eene bebouwing zonder vooruitzicht is veel erger dan een tijdelijk verlies. Er valt niet te vreezen dat de Besturen er behagen zullen in scheppen hunne goederen tegen een geringen prijs te verhuren. Evenals de Gemeenteraden en de Bestendige Deputatiën die hunne daden nagaan, beschikken zij gestadig over de akten, de inlichtingen en de vergelijkingsmiddelen die hun toelaten de waarde der landerijen evenals de gewone en geregelde huurprijzen in een bepaalde streek te schatten. Zij hebben overigens meer en meer geld noodig en zullen voorwaar niet geneigd zijn in geldmoeilijkheden te geraken, evenmin als de Gemeenteraden de toelagen zullen willen noodig maken. De vrees voor omkooprij en begunstiging schijnt geen voldoende reden te zijn om de bezwaren van het huidige stelsel te handhaven. De liefdadigheidsbesturen zijn nagenoeg overal, voornamelijk in al de steden, waar zij veel goederen bezitten, uit zeer toegewijde en de meest onbaatzuchtige burgers samengesteld. Het is om zoo te zeggen, in ons land nooit gebeurd dat eenigen onder hen beschuldigd zijn geweest van ambtsontrouw. Het toezicht der schepencollege's, de goedkeuring der gemeenteraden en het toezicht der Bestendige Deputatiën leveren allen waarborg op dat de pachten, zelfs niet

uit de hand, zullen kunnen gesloten worden onder nadeelige of verkeerde voorwaarden. De waarde der groote boerderijen kan gemakkelijk bepaald worden bij ondervinding en vergelijking. Voor de afzonderlijke stuk per stuk verpachte perceelen, is het schier niet menschelijk eene buitensporige mededinging te baat te nemen om de arme lieden, die ze bebouwen, uit te persen.

Ik meen dus dat de navolgende regelen zouden moeten aangenomen worden : verplichte openbare aanbesteding in de huidige omstandigheden voor het verpachten van vrije of opgegeven goederen; vrijheid voor de Besturen voor het hiernieuwen der pachten aan huurders die hunne verplichtingen naleefden uit de hand te verpachten; hernieuwing van de pachten op geregelde tijdstippen; toezicht en goedkeuring vanwege de Bestendige Deputatiën voor alle pachten zonder openbare toewijzing.

Zooals hierboven gezegd werd, zijn, volgens de huidige rechtspraak ook de huishuren onderworpen aan de strenge voorwaarden der openbare toewijzing. Die eisch veroorzaakt ook merkelijke bezwaren vermits de beste huurders, zij die best betalen en de zorgvuldigste zijn, juist degenen zijn die niet graag hunnen intrek nemen in eene tijdelijke en onzekere woning. De hervorming, voorgesteld voor het verpachten van grond zou dus ook hare reden van bestaan hebben voor verhuren van huizen.

De zaak der landpachters heb ik tamelijk lang behandeld omdat zij wezenlijk veel belang oplevert. De erge bezwaren van 't huidige stelsel op economisch en landbouwgebied had men reeds in 't licht gesteld en erkend tijdens vroegere besprekingen, meer dan zestig jaar geleden. Niettemin bleef de bestuurslenter op dat gebied ongestoord voortduren. Die onontbeerlijke hervorming moet het werk zijn van den wetgever die kan oplossen zonder rekening te houden met de vooroordeelen die maar te lang de bovenhand hadden.

De Commissie van Weldadigheid is natuurlijk er toegebracht geworden een vraagstuk te onderzoeken dat thans zeer belangwekkend is : het toelaten van vrouwen tot de ambten der openbare Weldadigheid. Een uitstekend lid der Commissie heeft zulks sterk aangeprezen met deze woorden :

« België is overdekt met werken en inrichtingen van private weldadigheid, gesticht, bestuurd en geleid door vrouwen, zoo wereldlijke als geestelijke. Inrichting voor moederzorg, kinderbewaarplaatsen, bewaarscholen, weezenhuizen, godshuizen, hospitalen, rusthuizen, krankzinnigengestichten, patronaten, hulpverstrekkings huize, enz., ontstaan, groeien en bloeien overal dank aan den vruchtbaren ondernemingsgeest en onder het verstandig beheer der vrouwen. Zij bleven ook niet vreemd aan de openbare Weldadigheid. Veel inrichtingen, die er van afhangen, weezenhuizen, hospitalen of godshuizen, worden zeer handig door haar bestuurd. Sommige godshuis- of weldadigheidsbesturen hebben er zelf onder hare leden. Het spreekt dus vanzelf dat de Commissie uitdrukkelijk het recht der vrouwen huldigt om, met hetzelfde recht als de mannen, tot de ambten der openbare Weldadigheid toegelaten te worden. De rol, welke zij vervullen, en de diensten, welke zij bewijzen in den uitgestreken werkkring der private weldadigheid, kunnen zij vervullen en bewijzen op het gebied der openbare

Weldadigheid, tot groot voordeel dezer laatste. In Engeland, van welks wetgeving het werk der Commissie uitgaat, zijn de gehuwde en andere vrouwen verkiesbaar tot de ambten der bureelen die de parochiale vereenigingen beheeren. In Frankrijk, ontstaat erne soortgelijke strekking. Een decreet van 15 November 1895 machtigt de vrouwen om lid van de weldadigheidsbureelen te zijn. Dat is zeer natuurlijk en nuttig. Liefdadigheid is de geliefkoosde werkkring der vrouw. De gave van verpleging en vertroosting zijn haar ingeboren. De weldadigheid is feitelijk, bij de vrouw, de sociale uitstraling van het moederschap! Zij besteedt hare bijzondere gaven aan de behandeling en de bewaking van sommige bijzonderheden van den bijstand, zooals het uitkiezen, het in ontvangst nemen, het voorbereiden van de kleedingstukken, de eetwaren, de geneesmiddelen, voor de behoeften bestemd.

Zij is ook beter begaafd dan de man om sommige zedelijke of lichamelijke kwalen te ontdekken en te lenigen, vooral die welke de kinderen, de vrouwen en de moeders betreffen. Zij doordringt, kortom, het gansche werk met de bevalligheid, de zachtaardigheid en den opofferingsgeest die vooral aan haren aard eigen zijn. Wij stellen dus voor, dat er beslist worde dat de vrouwen worden toegelaten tot alle ambten der openbare weldadigheid, mits de beperking evenwel dat indien zij minderjarig, niet ontvoegd zijn of getrouwd, zij de toestemming noodig hebben van hare ouders, haren voogd of haren man. Want, al willen wij de openbare weldadigheid voordeel doen trekken uit de kostbare medewerking der vrouwen, wij willen tevens het beginsel van het vaderlijk of echtelijk gezag ongeschonden bewaren, daar dit gezag een der voorwaarden is van de eenheid en van het bestaan van de echtelijke gemeenschap en van het huisgezin. »

Die stelling, welsprekend verdedigd, stuitte niettemin op vrij erge tegenkanting; maar het voorstel werd bij groote meerderheid aangenomen. Die hervorming is immers een van die welke zich heden opdringen. Het is de redelijkste en de best begrepene van al de eischen der vrouw, en de ondervinding heeft reeds bewezen in België, evenals elders, dat de vrouwen, welke de openbare meening aanwijst om soortgelijke ambten te vervullen, nageenoege altijd die keus hadden gerechtvaardigd door groote hoedanigheden van bekwaamheid en toewijding. Ik meen nochtans dat eene beperking noodig is. Met het oog op het beheer en de financiën zou het eenig bezwaar opleveren de openbare Weldadigheidsbesturen bij meerderheid of uitsluitend uit vrouwen samen te stellen.

De Commissie van Weldadigheid, na het punt van het beroep der behoeften tegen de beslissingen der liefdadigheidbesturen vrij breedvoerig te hebben besproken, heeft dat recht op beroep aangenomen en in de volgende bewoordingen uitgedrukt :

« Ieder behoeftige kan in beroep komen tegen de beslissingen jegens hem genomen door de commissiën van Openbaren onderstand. Zijn beroep, door hem onderteekend of bevestigd in 't bijzijn van twee getuigen, wordt overhandigd aan den toezieners die, na de Commissie te hebben gehoord, het

opstuurt aan de Regeering met zijn advies. Er wordt uitspraak over gedaan door de Bestendige Deputatie, wier besluit wordt overgemaakt tot uitvoering aan den toezieners en bij voorkomend geval als betalingsbevel geldt. »

Ik meen dat die bepaling door uitmuntende inzichten ingegeven niet in de wet moet opgenomen worden. De Commissie had het *recht op onderstand* niet eigenlijk aangenomen maar zich er bij bepaald den plicht te bevestigen welken de samenleving heeft om de behoeftigen te helpen. Het recht van beroep zou beteekenen dat een behoeftige het recht heeft te eischen dat te zijnen opzichte de wetten der openbare weldadigheid zouden nageleefd worden.

Wat er ook van zij, het is niet practisch en niet onontbeerlijk eene verpletterende zending toe te vertrouwen aan de Bestendige Deputatiën, die voorwaar op dit gebied weinig bevoegd zijn. Die beroepen, vrij van alle kosten en formaliteiten zullen ontelbaar zijn, want het geldt hier klanten, die moeilijk te voldoen zijn. Het onderzoek van ieder afzonderlijk geval zal meestal moeten geschieden in gemeenten verre afgelegen van de provinciehoofdstad waar de Bestendige Deputatie vergadert en alvorens die onderzoeken tot een besluit hebben geleid, zal dat besluit te laat komen of nutteloos wezen. Indien sommige Bestendige Deputatiën, die populariteit beoogen, de weldadigheidsbesturen en de gemeenten, die deze desnoods moeten toelagen geven, rijkelijk doen betalen, dan zullen de lasten van den openbaren bijstand overdreven worden.

Zullen zij beter de toestanden en de behoeften kennen, zullen zij meer schranderheid en betere inzichten aan den dag leggen dan de leden der liefdadigheidsbesturen die ter plaatse zijn en personen en zaken van nabij zien? Het is vrij twijfelachtig. Men moet het wel bekennen en in de rampvolle omstandigheden welke wij beleefden is zulks zonneklaar gebleken, de private liefdadigheid is bekwaam in België eene bedrijvigheid en eene edelmoedigheid aan den dag te leggen die niet het wantrouwen wettigen dergenen, die hare daden gestadig over den hekel willen halen. Men mag overigens zeggen dat zij, die klagen over de ontoereikendheid van de verleende hulp geen beroep hoegenaamd hebben en hunne klachten niet kunnen doen hooren? Zij hebben het recht, hebben er onkwijls gebruik van gemaakt, hunne bezwaren in te dienen en hunne klachten te doen hooren bij de schepencolleges, bij de gemeenteraden en zelfs bij de hoogere overheden, aan wier toezicht de weldadigheidsbureelen en de Commissiën der Godshuizen evenals alle openbare besturen onderworpen zijn. Er valt daarenboven op te merken dat het huidig kiesstelsel politieke rechten geeft aan alle burgers, aan hen die hoegenaamd geen belasting betalen en zelfs aan de behoeftigsten. De besturen hebben niet alleen het recht jegens die talrijke kiezers, rechtvaardig en welwillend te zijn, zij hebben er zelfs belang bij.

Iedereen ten slotte schijnt het eens om het toezicht over den openbaren onderstand, door den Staat ingericht, aan te nemen, en die nieuwe instelling zal natuurlijk aangewezen zijn om een nuttigen invloed op de liefdadigheidsbesturen uit te oefenen en dezen desnoods doeltreffende opmerkingen te maken. De Weldadigheidscommissie heeft inderdaad aangenomen dat in

België zooals in verscheidene andere landen, het geregeld en bestendig toezicht, uitgeoefend onder 't beheer van den Minister van Justitie, het stelsel van den openbaren onderstand moest aanvullen.

Op het gebied der Weldadigheid evenals op dit van het onderwijs zal de gestadige werking van toegewijde mannen, met bijzondere bevoegdheid en gezag, die een ernstig en gestadig toezicht uitoefenen, nuttiger wezen dan een hersenschimmig recht op beroep, aan de behoeftigen verleend. Niet de dwang maar wel de onderrichtingen, de raadgevingen, de overreding, de aanmoedigingen zullen de toezichters in staat stellen uitstekend werk te verrichten.

Ongetwijfeld kan de herinrichting van de Weldadigheid, zooals die heden moet voorzien worden, voor een aantal gemeenten een vrij aanzienlijke vermeerdering van lasten veroorzaken, al was het maar uit hoofde van eene meer algemeene en dringende verplichting ten minste te doen wat op gebied van onderstand onontbeerlijk is. De Commissie van Weldadigheid, wel beseffende hoe lastig en kiesch de geldelijke toestand is van gemeenten en zelfs van de steden, waar de liefdadigheidsbesturen geen eigen geldmiddelen bezitten, heeft in iedere provincie de stichting voorzien van een bijzonder fonds, gespijsd door middel van allerhande geldmiddelen en zelfs van een armengeld, waardoor toelagen zouden kunnen verleend worden aan de gemeenten voor wie de last van den onderstand te zwaar mocht wezen. Die gedachte, zooals het reeds bestaande gemeene fonds, op een beginsel van solidariteit en onderlinge hulp gesteund, blijkt juist te zijn en moet aangenomen worden om de voorgestelde verbeteringen mogelijk te maken.

Er dient echter te worden opgemerkt dat de ouderdomspensioenen en de verzekeringen tegen arbeidsongevallen en vroegtijdige invaliditeit, wier wettelijke regeling ongetwijfeld eerlang zal verbeterd en aangevuld worden, zeer belangrijke instellingen zijn met het oog op den openbaren onderstand. Indien de maatschappelijke wetten toegepast worden en haar doel bereiken, zullen veel ouderlingen en kranken ophouden ten laste van den openbaren onderstand te vallen.

Dat kan min of meer opwegen tegen de gevolgen van nieuwe verplichtingen, die zouden opgelegd worden. Daaruit zou de mogelijkheid voortvloeien om de behoeftigen, welke geen voorzorgs- of beschermingsmaatregel hoegenaamd tegen de ellende kan vrijwaren, op doelmatige wijze bij te staan. Te allen tijde zullen er armen en ongelukkigen zijn en de samenleving heeft een plicht van menschlievendheid te vervullen zelfs jegens hen, die het slachtoffer zijn van hunne ombekwaamheden en hunne eigen mislagen. Derhalve schijnt eene verzwaring van de lasten der Weldadigheid mogelijk en zelfs waarschijnlijk.

De Commissie had, na grondige bespreking, het beginsel aangenomen van een centraal en bestendig toezicht over den openbaren onderstand. Zij had insgelijks de aanstelling gevraagd van een hooger raad van Weldadigheid. Aan dien wensch werd reeds voldoening gegeven bij koninklijk besluit van 26 Mei 1912. Die instelling komt thans volstrekt te gepasten tijde en schijnt als opgedrongen. De groote plaats, welke de vraagstukken betreffende de ver-

betering van het lot der volksklassen in de bekommelingen der openbare meening heeft ingenomen, vergt dat de inrichting en de verbetering van de liefdadigheidsinstellingen insgelijks voordeel kunnen trekken uit de werken en beraadslagingen der meest bevoegde en verlichte mannen, officieel vereenigd en genoeg gezag bezittend om de hervormingen en den vooruitgang, waarvan de noodzakelijkheid blijkt, aan te wijzen en te doen aannemen.

De Commissie van Weldadigheid heeft sommige wijzigingen in de wet op de bijstandwoonst, waarvan de noodzakelijkheid levendig gevoeld wordt, voorgesteld en sterk gemotiveerd. Zonder inbreuk te maken op de hoofdbeginselen en op den geest der wet van 1891, dient er middel geschaft in onloochenbare misbruiken waarop is gewezen geworden en die zich blijven voordoen.

* * *

Kortom, het wetsvoorstel dat ik de eer heb aan 't onderzoek der Kamer te onderwerpen, is over 't algemeen ingegeven door de beraadslagingen der Commissie van Weldadigheid en hoofdzakelijk gekenschetst door de volgende bepalingen :

1° Samenordering van de bepalingen tot regeling van het bestuur der godshuizen en der weldadigheidsbureelen.

2° Samenvoeging van godshuizen en weldadigheidsbureelen, éénmaking van 't beheer en samensmelting van de erfgoederen met inachtneming van de wettelijk vastgestelde bestemmingen en lasten.

3° Instelling van intercommunale commissiën van openbaren onderstand, wanneer die vereenigingen noodig zijn om den dienst der weldadigheid te verzekeren.

4° Uitbreiding van de bevoegdheid der openbare Weldadigheid in den zin van de voorzorg en van den voorkomenden onderstand.

5° Toelating van de vrouwen tot de ambten der openbare Weldadigheid.

6° Herziening van de regelen betreffende het beheer en de verhuring der goederen alsmede het beleggen der kapitalen.

7° Sighting van een provinciaal fonds voor openbaren onderstand.

8° Toezicht over den openbaren onderstand.

9° Wijziging van eenige artikelen der wet op de bijstandwoonst.

AMÉDÉE VISART.

(36)

PROPOSITION DE LOI

sur la réforme de la bienfaisance
publique.

CHAPITRE PREMIER.**Dispositions générales.****ARTICLE PREMIER.**

Les administrations communales veillent à ce que dans chaque commune il soit établi une « Commission d'assistance publique ayant pour mission de soulager et de prévenir la misère et d'organiser le service hospitalier.

Néanmoins, le service de l'assistance publique, dans les conditions déterminées par la présente loi, peut être confié à une Commission intercommunale.

ART. 2.

Les Commissions d'assistance publique sont substituées aux Commissions des Hospices civils et aux Bureaux de bienfaisance. Sauf respect des droits acquis et des affectations de biens légalement établies, l'unification de l'administration et la fusion du patrimoine des Hospices civils et des Bureaux de bienfaisance sont complètes.

ART. 3.

Plusieurs communes limitrophes,

WETSVOORSTEL

tot hervorming van de openbare
weldadigheid.

EERSTE HOOFDSTUK.**Algemeene bepalingen.****EERSTE ARTIKEL**

De gemeentebesturen zorgen dat in elke gemeente eene « Commissie van openbaren onderstand » wordt ingesteld, gelast de ellende te verzachten en te voorkomen en den dienst der ziekenverpleging in te richten.

De dienst van den openbaren onderstand kan echter, op de bij deze wet bepaalde wijzen, aan eene Intercommunale Commissie toevertrouwd worden.

ART. 2.

De Commissiën van openbaren onderstand komen in de plaats van de Commissiën der Burgerlijke Godshuizen en van de Bureelen van Weldadigheid. Behoudens eerbiediging van de verworven rechten en van de wettelijk bepaalde bestemmingen van goederen, worden het beheer der Burgerlijke Godshuizen en dit der Bureelen van Weldadigheid volkomen ééngemaakt en hun vermogen volkomen samengesmolten.

ART. 3.

Verscheidene aangrenzende ge-

appartenant à la même province. peuvent former une Union intercommunale pour le service de l'assistance publique. Ces Unions ne peuvent comprendre plus de dix communes.

ART. 4.

L'Union intercommunale est créée par le Roi, les communes, l'Inspection de l'assistance publique et la Députation permanente du Conseil provincial entendues.

ART. 5.

La formation de l'Union intercommunale peut être proposée par les communes et par la Députation permanente ou être décrétée d'office par le Roi.

ART. 6.

Le service de l'assistance publique est confié dans chaque commune et dans chaque Union intercommunale à une seule Commission d'assistance.

ART. 7.

La Commission communale ou intercommunale est dotée de la personnalité civile et constitue un établissement public distinct sous la surveillance et le contrôle des administrations communales et de la Députation permanente du Conseil provincial, ainsi qu'il sera réglé ci-après.

ART. 8.

Deux ou plusieurs communes et

meenten, tot dezelfde provincie behorend kunnen eene Intercommunale Vereeniging voor den dienst van den openbaren onderstand oprichten. Die Vereenigingen mogen niet uit meer dan tien gemeenten bestaan.

ART. 4.

De Intercommunale Vereeniging wordt opgericht door den Koning, nadat de gemeenten, de dienst van toezicht op den openbaren onderstand en de Bestendige Deputatie van den Provinciaal Raad zijn gehoord.

ART. 5.

De oprichting van de Intercommunale Vereeniging kan door de gemeenten en door de Bestendige Deputatie voorgesteld of door den Koning van ambtswege bevolen worden.

ART. 6.

In elke gemeente en in elke Intercommunale Vereeniging wordt de dienst van den openbaren onderstand aan eene zelfde Commissie van onderstand toevertrouwd.

ART. 7.

De gemeentelijke of de intercommunale Commissie heeft rechtspersoonlijkheid en maakt eene afzonderlijke openbare instelling uit onder toezicht en contrôle van de gemeentebesturen en de Bestendige Deputatie van den Provinciaal Raad, zooals hierna geregeld wordt.

ART. 8.

Twee of meer gemeenten en in

unions intercommunales appartenant à la même province peuvent être autorisées par le Roi, la Députation permanente entendue, à s'unir pour fonder et entretenir des institutions ayant un des buts spéciaux du service de l'assistance publique.

Ces institutions à but spécial jouissent de la personnification civile dans les mêmes conditions que les unions intercommunales et sont soumises aux mêmes règles administratives.

CHAPITRE III.

Commissions locales.

ART. 9.

Les Commissions d'assistance publique sont composées de cinq membres dans les communes dont la population n'atteint pas 5,000 habitants, de six dans les communes de 5,000 à 15,000 habitants, de huit dans les communes de 15,000 à 50,000 habitants, de dix dans les communes de 50,000 et au-dessus.

ART. 10.

Les membres de la Commission locale sont nommés par le Conseil communal pour le terme fixé par la loi, sur deux listes doubles de candidats présentées l'une par la Commission, l'autre par le Collège des Bourgmestre et Echevins.

Les deux listes peuvent contenir

tercommunale vereenigingen, tot dezelfde provincie behoorend, kunnen door den Koning, de Bestendige Deputatie gehoord zijnde, gemachtigd worden zich te vereenigen om instellingen, met een der bijzondere doeleinden van den dienst van den openbaren onderstand, tot stand te brengen en in stand te houden.

Die instellingen met een bijzonder doel hebben rechtspersoonlijkheid onder dezelfde voorwaarden als de intercommunale vereenigingen en zijn aan dezelfde bestuursregelen onderworpen.

HOOFDSTUK II.

Plaatselijke Commissiën

ART. 9.

De Commissiën van openbaren onderstand zijn samengesteld uit vijf leden in de gemeenten met eene bevolking van minder dan 5,000 inwoners, uit zes in de gemeenten van 5,000 tot 15,000 inwoners, uit acht in de gemeenten van 15,000 tot 50,000 inwoners, uit tien in de gemeenten van 50,000 inwoners en meer.

ART. 10.

De leden der Plaatselijke Commissie worden door den gemeenteraad, voor den bij de wet bepaalden termijn, benoemd uit twee lijsten van twee kandidaten elk, voorgedragen, de eene door de Commissie en de andere door het College van Burgemeester en Schepenen.

Op beide lijsten mogen de namen

les noms des mêmes candidats. Les membres sortants ne peuvent prendre part à la formation des listes de présentation. Les membres du Conseil communal peuvent prendre part à la nomination des membres de la Commission locale, nonobstant leur parenté ou leur alliance avec les candidats.

ART. 11.

En cas de démission de la majorité des membres de la Commission locale et en cas de composition d'une Commission nouvelle, les nominations sont faites par le Conseil communal sans présentation de candidats.

ART. 12.

Pour pouvoir être porté sur les listes de présentation, il faut être Belge par la naissance ou la naturalisation, être âgé de 25 ans, ne pas se trouver dans un des cas d'exclusion prévus par la loi communale et avoir une habitation dans la commune.

ART. 13.

Peuvent être portées sur les listes de présentation les femmes, aux mêmes conditions, moyennant, le cas échéant, l'autorisation expresse ou tacite du père ou du mari. Néanmoins, les Commissions ne peuvent pas être composées de femmes en majorité. Le cas échéant, la nomination des plus âgées seulement, à concurrence du nombre qui ne peut être dépassé, est valable.

van dezelfde kandidaten voorkomen. De uittredende leden mogen niet deelnemen aan het opmaken van de lijsten van voordracht. De leden van den Gemeenteraad mogen aan de benoeming van de leden der Plaatselijke Commissie deelnemen niettegenstaande hunne bloed- of aanverwantschap met de kandidaten.

ART. 11.

Heeft de meerderheid der leden van de Plaatselijke Commissie ontslag genomen en dient eene nieuwe Commissie te worden samengesteld, dan worden de benoemingen door den Gemeenteraad gedaan zonder voordracht van kandidaten.

ART. 12.

Om op de lijsten te kunnen voorgedragen worden, moet men Belg zijn door geboorte of naturalisatie, den leeftijd van 25 jaar bereikt hebben, zich niet bevinden in een der gevallen van uitsluiting, bij de gemeentewet voorzien, en eene woning in de gemeente hebben.

ART. 13.

Onder dezelfde voorwaarden kunnen de vrouwen worden voorgedragen, desnoods mits uitdrukkelijke of stilzwijgende machtiging van vader of man. De Commissiën mogen echter niet in meerderheid uit vrouwen bestaan. Bij voorkomend geval is slechts geldig de benoeming der oudste, ten beloope van het getal dat niet mag overschreden worden.

ART. 14.

Les membres des commissions d'assistance publique ne peuvent être parents ou alliés jusqu'au troisième degré inclusivement. Cependant, dans les communes dont la population est inférieure à 2,000 habitants, la prohibition s'arrête au deuxième degré.

L'alliance survenue après la nomination n'emporte pas la cessation du mandat. L'alliance est censée dissoute par le décès de la personne du chef de laquelle elle provient.

ART. 15.

Ne peuvent être membres des Commissions d'assistance publique: les gouverneurs de province, les membres de la Députation permanente, les greffiers provinciaux, les commissaires d'arrondissement, les médecins ou pharmaciens des pauvres et les employés des commissions mêmes.

ART. 16.

La Commission ne peut être composée en majorité de membres du Conseil communal.

ART. 17.

La Commission locale se renouvelle successivement par la sortie, le 1er janvier de chaque année, des membres les plus anciens en rang de nomination.

Il sortira tous les ans un membre de la Commission composée de cinq ou de six membres, et deux de la Commission composée de huit ou de dix membres. Les membres sortants

ART. 14.

De leden der commissiën van openbaren onderstand mogen niet bloed-of aanverwanten zijn tot inden derden graad. Echter gaat, in de gemeenten van minder dan 2,000 inwoners, dat verbod niet verder dan tot den tweeden graad.

Aanverwantschap, na de benoeming voorgekomen, doet het mandaat niet vervallen. De aanverwantschap wordt geacht te vervallen door het overlijden van den persoon waardoor zij bestaat.

ART. 15.

Mogen niet lid der Commissiën van openbaren onderstand zijn: de gouverneurs van provinciën, de leden van de Bestendige Deputatie, de provinciale griffiers, de arrondissementscommissarissen, de geneesheeren of apothekers der armen en de ambtenaren der Commissiën zelve.

ART. 16.

De Commissie mag niet in meerderheid bestaan uit leden van den Gemeenteraad.

ART. 17.

De Plaatselijke Commissie wordt achtereenvolgens vernieuwd door het uittreden, op 1 Januari van ieder jaar, van de oudste leden naar de orde hunner benoeming.

Telken jare treedt één lid van de Commissie uit, indien zij bestaat uit vijf of zes leden, en twee der leden, indien zij bestaat uit acht of tien leden. De uitredende leden zijn

sont rééligibles s'ils continuent à réunir les conditions exigées.

ART. 18.

Expédition des actes de nomination est adressée à la Députation permanente avant le 1er décembre de chaque année. La Députation permanente annule, soit sur réclamation, soit d'office, les nominations contraires aux prescriptions de la présente loi. En cas de réclamation contre les décisions, le Roi statue. La Députation doit se prononcer dans le mois de la réception des pièces. Passé ce délai, la nomination est réputée valide.

ART. 19.

Le membre nommé pour remplir une place vacante par suite de décès, démission ou autrement, achève le terme de son prédécesseur; les nominations qui ont eu lieu dans ce cas ne comptent pas pour le renouvellement annuel.

ART. 20.

Les membres qui perdent l'une ou l'autre des qualités requises pour être portés sur les listes de présentation, cessent de faire partie de la Commission.

ART. 21.

Tout démissionnaire, sauf le cas de force majeure, devra rester en fonctions jusqu'à la nomination de son successeur.

herkiesbaar, zoo zij aan de gestelde vereischten blijven voldoen.

ART. 18.

Afschrift van de benoemingsakten wordt aan de Bestendige Deputatie toegezonden vóór 1 December van elk jaar. Op grond van ingediende bezwaren ofwel van ambtswege verklaart de Bestendige Deputatie de benoemingen nietig, die in strijd zijn met de voorschriften van deze wet. Worden tegen de beslissingen bezwaren ingediend, dan beslist de Koning. De Deputatie moet uitspraak doen binnen eene maand na de ontvangst der stukken. Is die tijd verstreken, dan wordt de benoeming geacht geldig te zijn.

ART. 19.

Het lid, dat benoemd is voor eene door overlijden, ontslag of anderszins opengevallen plaats, voleindigt het mandaat van zijnen voorganger; de benoemingen, die in dat geval geschieden, komen niet in aanmerking voor de jaarlijksche vernieuwing.

ART. 20.

De leden, die eene of andere der hoedanigheden verliezen, vereischt om op de lijsten te worden voorgedragen, houden op tot de Commissie te behooren.

ART. 21.

Elk ontslagnemend lid moet, behalve in geval van overmacht, zijn ambt waarnemen, totdat zijn opvolger is benoemd.

ART. 22.

Les membres de la Commission peuvent, en cas de faute grave ou d'inconduite notoire, être révoqués par la Députation permanente sur la proposition de la Commission ou du Conseil communal ou même d'office, sauf recours au Roi. L'intéressé et, suivant le cas, la Commission et le Conseil communal seront préalablement entendus.

ART. 23.

Le Bourgmestre n'est pas membre de la Commission locale d'assistance publique. Il assiste, lorsqu'il le juge utile, aux séances et y a voix délibérative; dans ce cas, il préside l'assemblée. Il peut déléguer, à cette fin, un membre du Collège échevinal.

ART. 24.

Les membres de la Commission exercent leurs fonctions gratuitement. Toutefois un jeton de présence peut être alloué à un membre qui, étant ouvrier, aurait à subir une perte de salaire pour remplir ses fonctions.

ART. 25.

Ne peuvent être nommés membres de la Commission les personnes qui reçoivent actuellement des secours de la bienfaisance publique, soit pour eux-mêmes, soit pour les membres de leur famille habitant avec eux.

ART. 26.

La Commission élit dans son sein

ART. 22.

In geval van zware schuld of algemeen bekend wangedrag kunnen de leden der Commissie door de Bestendige Deputatie op voorstel van de Commissie of van den Gemeenteraad ofwel zelfs van ambtswege worden algezet, behoudens beroep bij den Koning. De belanghebbende en, volgens het geval, de Commissie en de Gemeenteraad worden eerst gehoord.

ART. 23.

De burgemeester is geen lid van de Plaatselijke Commissie van openbaren onderstand. Wanneer hij het noodig oordeelt, woont hij de vergaderingen bij en heeft er beraadslagende stem; in dit geval zit hij de vergadering voor. Te dien einde kan hij een lid van het Schepencollege afvaardigen.

ART. 24.

De leden der Commissie nemen hun ambt kosteloos waar. Er kan echter een zitpenning worden toegekend aan een lid dat, werkmans zijnde, een verlies van loon zou moeten ondergaan om zijn ambt te vervullen.

ART. 25.

Personen die thans, hetzij voor zichzelf, hetzij voor de met hen inwonende leden van hun gezin, onderstand van de openbare weldadigheid genieten, kunnen niet tot leden der Commissie benoemd worden.

ART. 26.

De Commissie benoemt onder

un président pour trois ans, à moins qu'un règlement, approuvé par le Conseil communal et la Députation permanente, n'en dispose autrement.

ART. 27.

La Commission nomme un secrétaire. S'il est pris parmi les membres de la Commission, il ne peut toucher aucun traitement. Lorsqu'il n'est pas membre de la Commission, il peut lui être alloué un traitement. La délibération qui fixe ce traitement doit être approuvée par le Conseil communal et par la Députation permanente.

ART. 28.

La Commission nomme hors de son sein un receveur. Il pourra, sous l'approbation du Conseil communal et de la Députation permanente, être accordé au receveur un traitement ou une remise sur les recettes. Cette rémunération ne pourra être modifiée ultérieurement que moyennant les mêmes approbations. Le receveur doit fournir un cautionnement dont le montant devra être fixé par la Commission et approuvé par le Conseil communal et la Députation permanente.

ART. 29.

Le receveur est chargé seul et sous sa responsabilité d'effectuer les recettes et d'acquitter sur mandats réguliers signés par le président ou son suppléant et par le secrétaire les dépenses ordonnées, jusqu'à concurrence du montant spécial de chaque

hare leden eenen voorzitter voor drie jaar, tenzij een reglement, door den Gemeenteraad en de Bestendige Deputatie goedgekeurd, anders beschikt.

ART. 27.

De Commissie benoemt eenen secretaris. Wordt hij onder de leden der Commissie aangewezen, dan kan hij geen wedde trekken. Is hij geen lid van de Commissie, dan kan hem eene wedde worden toegekend. De beraadslaging, welke deze wedde bepaalt, dient door den Gemeenteraad en de Bestendige Deputatie te worden goedgekeurd.

ART. 28.

De Commissie benoemt eenen ontvanger buiten hare leden. Met goedkeuring van den Gemeenteraad en van de Bestendige Deputatie kan aan den ontvanger eene wedde of een loon geëvenredigd aan de ontvangsten toegekend worden. Deze bezoldiging kan later slechts mits dezelfde goedkeuringen worden gewijzigd. De ontvanger moet eenen borgtocht stellen, waarvan het bedrag door de Commissie dient bepaald en door den Gemeenteraad en de Bestendige Deputatie dient goedgekeurd te worden.

ART. 29.

De ontvanger wordt gelast, alleen en onder zijne verantwoordelijkheid de ontvangsten te doen en, op regelmatige mandaten onderteevend door den voorzitter of zijnen plaatsvervanger en door den secretaris, de bevolen betalingen te doen ten be-

article du budget ou du crédit spécial; de faire tous actes conservatoires ou autres interruptifs de la prescription et des déchéances; de requérir au bureau des hypothèques l'inscription, la transcription ou le renouvellement de tous les titres qui en sont susceptibles; d'avertir les administrateurs de l'échéance des baux et des retards de paiements et de toute atteinte portée aux domaines, droits, privilèges et hypothèques.

Dans le cas où il y aurait de la part du receveur refus ou retard d'acquitter le montant de mandats réguliers, le paiement en sera poursuivi comme en matière de contributions directes, sur l'exécutoire de la Commission ou, à son défaut, de la Députation permanente.

ART. 30.

Exceptionnellement, le cumul des fonctions de secrétaire et de receveur pourra être autorisé par le Conseil communal, sous réserve de l'approbation de la Députation permanente.

ART. 31.

Les fonctions de secrétaire et de receveur sont incompatibles avec celles de conseiller communal, de médecin ou de pharmacien des pauvres et avec celles d'employé salarié de la Commission. Le secrétaire et le receveur ne peuvent être ni cabaretier, ni boutiquier détaillant. Ils ne peuvent être parents ou alliés jusqu'au deuxième degré des membres de la Commission.

loope van het bedrag van ieder artikel der begrooting of van het bijzonder crediet; alle vrijwarende handelingen of alle andere verjaring of verval schorsende handelingen te verrichten; ten kantore der hypotheken inschrijving, overschrijving of vernieuwing te vorderen van al de titels die daarvoor vatbaar zijn; de beheerders op de hoogte te houden van den vervaltijd der huurovereenkomsten, van den achterstel en van elk feit dat de domeinen, de rechten, voorrechten en hypotheken schaadt.

In geval van weigering of nalatigheid van den ontvanger om het bedrag van regelmatige mandaten te voldoen, wordt de betaling er van vervolgd zooals in zake rechtstreeksche belastingen, nadat zij door de Commissie of, zoo niet, door de Bestendige Deputatie invorderbaar zijn verklaard.

ART. 30.

Bij uitzondering kan tot gelijktijdige uitoefening der ambten van secretaris en ontvanger machtiging worden verleend door den Gemeenteraad, behoudens goedkeuring door de Bestendige Deputatie.

ART. 31.

De ambten van secretaris en ontvanger zijn onverenbaar met die van gemeenteraadslid, van geneesheer of apotheker der armen en met dat van bezoldigden beambte der Commissie. De secretaris noch de ontvanger mogen herbergier of kleinhandelaar-winkelier zijn. Zij mogen geen bloed- of aanverwanten van de leden der Commissie zijn tot in den tweeden graad.

Art. 32.

Les médecins, pharmaciens et sages-femmes de l'assistance publique sont nommés pour six ans, suspendus et révoqués par la Commission, sous approbation du Conseil communal et sauf recours à la Députation permanente. La Commission règle leur traitement et en fixe le nombre de manière à assurer, autant qu'il se peut, le libre choix des indigents.

Art. 33.

La Commission nomme, suspend et révoque tous les autres employés de l'assistance publique.

Art. 34.

La nomination, la suspension et la révocation du secrétaire et du receveur sont soumises à l'approbation du Conseil communal. En cas de désaccord, la Députation permanente statue. En cas de suspension ou de révocation, le recours au Roi peut être exercé par la Commission, le Conseil communal et le fonctionnaire intéressé.

Art. 35.

La Commission se réunit au moins une fois par mois, aux jours et heures fixés par le Règlement d'ordre intérieur. Toutefois, le Président ou le Bourgmestre la convoque chaque fois que le besoin du service l'exige.

Art. 36.

La Commission ne peut délibérer

Art. 32.

De geneesheeren, apothekers en vroedvrouwen van den openbaren onderstand worden benoemd voor zes jaar, geschorst of afgezet door de Commissie, mits goedkeuring door den Gemeenteraad en behoudens beroep bij de Bestendige Deputatie. De Commissie stelt hunne wedde vast en bepaalt hun getal derwijze dat de vrije keuze aan de behoeftigen zooveel mogelijk verzekerd zij.

Art. 33.

Al de overige beambten van den openbaren onderstand worden door de Commissie benoemd, geschorst en afgezet.

Art. 34.

De benoeming, de schorsing en de afzetting van den secretaris en den ontvanger worden aan de goedkeuring van den Gemeenteraad onderworpen. Is er geschil, dan beslist de Bestendige Deputatie. In geval van schorsing of afzetting kunnen de Commissie, de Gemeenteraad en de betrokken ambtenaar in beroep komen bij den Koning.

Art. 35.

De Commissie vergadert ten minste eenmaal in de maand, op de dagen en uren door het Reglement van orde vastgesteld. Evenwel wordt zij door den Voorzitter of den Burgemeester bijeengeroepen, telkens als de dienst het vereischt.

Art. 36.

De Commissie kan alleen dan be-

que si la majorité des membres en fonctions est présente. Toutefois, après deux convocations par écrit, il peut être passé outre aux délibérations quel que soit le nombre des membres présents.

Les délibérations sont prises à la majorité des membres présents. En cas de partage, la voix du Bourgmestre, de son délégué ou du Président est prépondérante.

Commissions intercommunales.

ART. 37.

La Commission intercommunale d'assistance publique a, dans tout le territoire qu'elle comprend dans sa réunion, les attributions et les obligations de la Commission locale dans les communes.

ART. 38.

La Commission intercommunale supporte tous les frais d'assistance incombant aux communes, sans préjudice des subsides qui lui sont alloués en cas d'insuffisance de ressources.

ART. 39.

La Commission intercommunale est soumise aux mêmes règles administratives que la Commission locale, sauf les modifications résultant des dispositions qui suivent.

ART. 40.

La Commission intercommunale est formée des délégués des communes et d'un Président. Les délégués des communes sont nommés

raadsleden wanneer de meerderheid van de aangestelde leden aanwezig is. Echter kan zij na twee schriftelijke bijeenroepingen beraadslagen, welk ook het getal der aanwezige leden zij.

De besluiten worden genomen bij meerderheid van stemmen der aanwezige leden. Bij staking van stemmen is de stem van den Burgemeester, van zijnen afgevaardigde of van den Voorzitter beslissend.

Intercommunale Commissiën.

ART. 37.

De Intercommunale Commissie van openbaren onderstand heeft, in het gansche gebied dat zij in hare vereeniging omvat, de bevoegdheden en de verplichtingen van de Plaatselijke Commissie in de gemeenten.

ART. 38.

De Intercommunale Commissie draagt al de onderstandskosten die ten laste der gemeenten vallen, onverminderd de toelagen die haar, in geval van ontoereikende middelen, worden toegekend.

ART. 39.

De Intercommunale Commissie is aan dezelfde bestuursregelen onderworpen als de Plaatselijke Commissie, behoudens de wijzigingen volgende uit de onderstaande artikelen.

ART. 40.

De Intercommunale Commissie wordt samengesteld uit de afgevaardigden der gemeenten en eenen Voorzitter. De afgevaardigden der

pour trois ans. Chaque commune est représentée par un délégué au moins.

ART. 41.

Le nombre des membres de la Commission intercommunale ne pourra être inférieur à cinq. Il y aura des délégués suppléants remplaçant éventuellement les titulaires empêchés.

Au moment de la formation de l'Union et ensuite tous les trois ans, le nombre des délégués attribués à chaque commune sera fixé par la Députation permanente, sauf recours au Roi. Cette répartition est mise en rapport avec le chiffre de la population et l'importance probable de la contribution de chaque commune. Néanmoins, aucune commune n'aura droit à plus de trois délégués.

ART. 42.

Les délégués des communes sont nommés par les Conseils communaux sur deux listes doubles de candidats présentées l'une par la Commission intercommunale, l'autre par le Collège des Bourgmestre et Échevins.

ART. 43.

Les membres de la Commission intercommunale peuvent, en cas de faute grave ou d'inconduite notoire, être révoqués par le Roi, sur la proposition de la Commission ou de la Députation permanente.

gemeenten worden voor drie jaar benoemd. Elke gemeente wordt door ten minste éénen afgevaardigde vertegenwoordigd.

ART. 41.

Het getal leden der Intercommunale Commissie mag niet beneden vijf zijn. Er zijn plaatsvervangende afgevaardigden om desnoods in de plaats van de verhinderde leden op te treden.

Bij de oprichting van de Vereeniging en vervolgens om de drie jaar wordt het getal der aan elke gemeente toegekende afgevaardigden bepaald door de Bestendige Deputatie, behoudens beroep bij den Koning. Deze verdeling wordt geëvenredigd aan het cijfer der bevolking en de vermoedelijke hoegrootheid der bijdrage van elke gemeente. Evenwel heeft geen enkele gemeente recht op meer dan drie afgevaardigden.

ART. 42.

De afgevaardigden der gemeenten worden door de gemeenteraden benoemd uit twee lijsten van twee kandidaten elk, voorgedragen: de eene door de Intercommunale Commissie, en de andere door het College van Burgemeester en Schepenen.

ART. 43.

In geval van zware schuld of algemeen bekend wangedrag kunnen de leden van de Intercommunale Commissie door den Koning, op voorstel van de Commissie of van de Bestendige Deputatie, worden afgezet.

Chaque commission a, dans les mêmes cas, le droit de proposer la révocation de ses délégués.

ART. 44.

Le président de la Commission intercommunale est nommé pour trois ans par le Roi sur une liste de trois candidats présentés par la Députation permanente. Cette liste peut comprendre d'autres candidats que les délégués des communes.

ART. 45.

La Commission intercommunale peut former dans son sein un bureau permanent de trois à cinq membres chargé de l'expédition des affaires courantes.

ART. 46.

La Commission intercommunale nomme son secrétaire et son receveur et fixe leur traitement. Elle les suspend et les révoque. Ces délibérations sont soumises à l'approbation de la Députation permanente, sauf recours au Roi.

Le secrétaire et le receveur peuvent aussi être suspendus ou révoqués d'office par la Députation permanente, la Commission intercommunale entendue et sauf recours au Roi.

ART. 47.

Les médecins, pharmaciens et sages-femmes de l'assistance publique sont nommés pour six ans, suspendus et révoqués par la Commission

Elke commissie is, in dezelfde gevallen, gerechtigd om de afzetting van hare afgevaardigden voor te stellen.

ART. 44.

De Voorzitter van de Intercommunale Commissie wordt door den Koning voor drie jaar benoemd uit eene lijst van drie kandidaten, voorgedragen door de Bestendige Deputatie. Op deze lijst kunnen andere kandidaten dan de afgevaardigden der gemeenten worden gebracht.

ART. 45.

De Intercommunale Commissie kan onder hare leden een bestendig bureel van drie tot vijf leden vormen, waaraan het afdoen van de loopende zaken is opgedragen.

ART. 46.

De Intercommunale Commissie benoemt haren secretaris en haren ontvanger en bepaalt hunne wedde. Zij schorst ze en zet ze af. Die beraadslagingen worden aan de Bestendige Deputatie onderworpen ter goedkeuring, behoudens beroep bij den Koning.

De secretaris en de ontvanger kunnen ook van ambstwege door de Bestendige Deputatie geschorst of afgezet worden, nadat de Intercommunale Commissie is gehoord en behoudens beroep bij den Koning.

ART. 47.

De geneesheeren, apothekers en vroedvrouwen van den openbaren onderstand worden benoemd voor zes jaar, geschorst en afgezet door

intercommunale sous l'approbation de la Députation permanente et sauf recours au Roi. La Commission intercommunale règle leurs traitements sous l'approbation de la Députation permanente. Elle en fixe le nombre de manière à assurer, autant qu'il est possible, aux indigents la liberté de leur choix.

ART. 48.

La Commission intercommunale nomme, suspend et révoque tous les autres employés de l'assistance publique et fixe leur traitement.

ART. 49.

Toutes les charges de la Commission intercommunale excédant ses ressources propres sont supportées par les communes réunies, pour la moitié d'après leur population et pour l'autre moitié au prorata du produit en principal des impôts dont le rendement sert de base à la répartition du fonds communal. La quote-part de chaque commune est fixée annuellement par la Députation permanente sauf recours au Roi. La contribution imposée à chaque commune est une dépense obligatoire qui peut être portée d'office au budget.

ART. 50.

Les établissements de bienfaisance publique compris dans une union remettent à la Commission intercommunale, dans le délai fixé par l'arrêté Royal constitutif, la gestion

de l'Intercommunale Commissie mits goedkeuring door de Bestendige Deputatie en behoudens beroep bij den Koning. De Intercommunale Commissie stelt hunne wedde vast behoudens goedkeuring door de Bestendige Deputatie. Zij bepaalt hun getal, derwijze dat de vrije keuze aan de behoeftigen zooveel mogelijk verzekerd wordt.

ART. 48.

De Intercommunale Commissie benoemt, schorst of zet al de overige beampten van den openbaren onderstand af en stelt hunne jaarwedde vast.

ART. 49.

Al de lasten van de Intercommunale Commissie, die hare eigen middelen overschrijden, worden door de vereenigde gemeenten gedragen; de eerste helft naar hare bevolking en de tweede naar verhouding van het bedrag in hoofdsom der belastingen, waarvan de opbrengsten grondslag ligt aan de verdeling van het gemeentefonds. Elk jaar bepaalt de Bestendige Deputatie het aandeel van elke gemeente, behoudens beroep bij den Koning. De aan elke gemeente opgelegde bijdrage is eene verplichte uitgave, welke van ambtswege op de begrooting kan worden gebracht.

ART. 50.

De instellingen van openbare weldadigheid behoorende tot eene vereeniging, dragen, binnen den termijn bepaald door het koninklijk besluit van oprichting, het beheer

et la jouissance de leurs biens et capitaux. La Commission intercommunale en percevra les revenus et les produits qui viendront en déduction de la cotisation imposée à la commune. Les apports de chaque commune seront établis par un inventaire dont la forme sera réglée par un arrêté royal.

ART. 51.

La Commission intercommunale respectera toute affectation spéciale des biens et des capitaux légalement établis.

ART. 52.

Dans tous les cas où pour la Commission locale l'approbation de l'autorité communale est requise, l'approbation de la Députation permanente sera requise pour la Commission intercommunale. Les Conseils communaux intéressés donnent leur avis. Il y aura recours au Roi dans tous les cas où il y aurait eu recours à la Députation permanente pour la Commission locale.

ART. 53.

Le siège de la Commission intercommunale est fixé par le Roi. Elle s'y réunit au moins une fois par mois sur la convocation du Président. Elle peut délibérer quand au moins la moitié de ses membres actifs ou suppléants sont présents.

en het genot hunner goederen en kapitalen aan de Intercommunale Commissie over. Deze ontvangt de inkomsten en de opbrengsten daarvan, welke in mindering komen van de bijdrage aan de gemeente opgelegd. De inbrengsten van elke gemeente worden vastgesteld door eenen inventaris, waarvan de vorm bij koninklijk besluit wordt geregeld.

ART. 51.

Door de Intercommunale Commissie wordt elke bijzondere bestemming van de wettig gevestigde goederen en kapitalen in acht genomen.

ART. 52.

In al de gevallen, waar de goedkeuring door de gemeenteoverheid voor de Plaatselijke Commissie wordt vereischt, is voor de Intercommunale Commissie de goedkeuring door de Bestendige Deputatie noodig. De betrokken gemeenteraden brengen hun advies uit. Bij den Koning wordt in beroep gekomen in al de gevallen, waar voor de Plaatselijke Commissie beroep bij de Bestendige Deputatie mocht aangeteekend geweest zijn.

ART. 53.

De Koning bepaalt de plaats, waar de Intercommunale Commissie gevestigd is. Aldaar vergadert zij ten minste eenmaal elke maand op bijeenroeping van den Voorzitter. Zij kan beraadslagen wanneer ten minste de helft harer werkelijke of plaatsvervangende leden aanwezig is.

ART. 54.

La Commission intercommunale doit être régulièrement convoquée par le Président pour l'approbation des budgets et des comptes, pour toute délibération relative à des aliénations de biens ou à des placements définitifs de capitaux et, en général, pour toutes les affaires d'une importance majeure.

ART. 55.

La Commission intercommunale peut acquérir et posséder des biens et des capitaux, recevoir des libéralités, établir des hospices et des hôpitaux dans les mêmes conditions que la Commission locale.

ART. 56.

Les budgets et les comptes de la Commission intercommunale sont soumis à l'avis de tous les conseils communaux intéressés et à l'approbation de la Députation permanente, sauf recours au Roi par la Commission et par les Conseils communaux.

ART. 57.

Toutes les dispositions légales relatives au devoir et aux modes d'assistance et au domicile de secours sont applicables à l'Union intercommunale qui, sous ce rapport, est entièrement substituée aux communes qu'elle comprend.

ART. 58.

Les registres de population et

ART. 54.

De Intercommunale Commissie moet door den voorzitter geregeld worden bijeengeroepen voor de goedkeuring der begrootingen en der rekeningen, voor elke beraadslaging betreffende vervreemdingen van goederen of vaste beleggingen van kapitalen en, in 't algemeen, voor al de zaken van hoofdzakelijk belang.

ART. 55.

De Intercommunale Commissie kan goederen en kapitalen verkrijgen en bezitten, schenkingen ontvangen, gasthuizen en hospitaalen oprichten op dezelfde wijzen als de Plaatselijke Commissie.

ART. 56.

De begrootingen en de rekeningen van de Intercommunale Commissie worden aan het advies van al de betrokken gemeenteraden en aan de goedkeuring van de Bestendige Deputatie onderworpen, behoudens beroep bij den Koning door de Commissie en door de gemeenteraden.

ART. 57.

Al de wettelijke bepalingen betreffende den verplichten onderstand, de wijzen van onderstand en de bijstandwoning zijn van toepassing op de Intercommunale Vereeniging hieromtrent wordt deze volkomen gesteld in de plaats van de gemeenten die tot haar gebied behooren.

ART. 58.

De bevolkingsregisters en alle

tous documents utiles sont communiqués sans déplacement aux délégués de la Commission intercommunale par les administrations communales, sous peine pour celles-ci de supporter les frais d'assistance tombés à la charge de l'Union par suite de leur défaut de se soumettre à cette prescription.

ART. 59.

La Commission intercommunale d'assistance est soumise à la surveillance et au contrôle de la Députation permanente. Le Bourgmestre de chacune des communes comprises dans l'Union intercommunale ou son délégué visite les établissements de bienfaisance chaque fois qu'il le juge convenable.

ART. 60.

L'Union intercommunale peut être dissoute à la demande d'une ou de plusieurs communes ou sur la proposition de la Députation permanente, les Conseils communaux intéressés, la Commission intercommunale et l'Inspection de la Bienfaisance publique entendus.

Dans les mêmes conditions, des communes peuvent être séparées de l'Union ou lui être incorporées.

ART. 61.

En cas de dissolution ou de séparation, chaque commune prélève dans l'actif de l'Union une part proportionnelle à son apport. Le reste de l'actif sera partagé au prorata des cotisations des cinq dernières années.

stukken, die van nut kunnen zijn, worden, alleen ter plaatse waar zij berusten, aan de afgevaardigden der Intercommunale Commissie medegedeeld door de gemeentebesturen; zoo niet, moeten deze de kosten van onderstand dragen, die, wegens het niet nakomen van dit voorschrift, ten laste van de Vereeniging vallen.

ART. 59.

De Intercommunale Commissie van onderstand staat onder het toezicht en de contrôle van de Bestendige Deputatie. De burgemeester van elke der gemeenten behorende tot de Intercommunale Vereeniging of zijn afgevaardigde bezoekt de gestichten van weldadigheid telkens als hij het geraden acht.

ART. 60.

De Intercommunale Vereeniging kan worden ontbonden op aanvraag van eene of meer gemeenten of op voorstel van de Bestendige Deputatie, nadat de betrokken gemeenteraden, de Intercommunale Commissie en de dienst van toezicht op de openbare weldadigheid zijn gehoord.

Op gelijke wijze kunnen gemeenten worden gescheiden van de Vereeniging of bij deze gevoegd.

ART. 61.

Bij ontbinding of scheiding wordt aan elke gemeente een deel van het actief der Vereeniging toegekend naar evenredigheid van haren inbreng. Het overige van het actief wordt naar verhouding van de bijdragen der laatste vijf jaar verdeeld.

ART. 62.

Le partage des biens et capitaux et la répartition de l'actif et du passif de l'Union sont réglés par l'Arrêté royal de dissolution, la Députation permanente et les Conseils communaux intéressés entendus. Il sera tenu compte des charges et des affectations spéciales légalement établies.

ART. 63.

Chaque commune, en cas de dissolution ou de séparation, a le droit de racheter à dire d'experts les établissements de bienfaisance appartenant à l'Union, qui sont situés sur son territoire. Si cette reprise n'a pas lieu, en cas de dissolution, ces établissements sont vendus aux enchères et le prix en est joint à la masse à partager.

ART. 64

A la demande des communes il peut être constitué par Arrêté royal des Commissions intercommunales à but spécial, hospice, hôpital, refuge, etc., qui, en ce qui concerne leur composition, leur organisation et leur administration, sont soumises aux mêmes règles que les Commissions intercommunales d'assistance publique. Si des dispositions particulières sont nécessaires, elles sont établies par Arrêté royal.

Gestion des biens et administration.

ART. 65.

Les biens des Commissions d'assis-

ART. 62.

De deeling der goederen en kapitalen en de verdeeling van het actief en van het passief der Vereeniging worden geregeld door het koninklijk besluit tot ontbinding, nadat de Bestendige Deputatie en de betrokken gemeenteraden zijn gehoord. Met de wettelijk vastgestelde bijzondere lasten en bestemmingen wordt rekening gehouden.

ART. 63.

Bij ontbinding of scheiding heeft iedere gemeente het recht, de aan de Vereeniging toebehoorende gestichten van weldadigheid, welke op haar grondgebied zijn gelegen, volgens schatting der zaakkundigen terug te nemen. Heeft deze terugneming niet plaats, dan worden, bij ontbinding, deze gestichten in veiling gebracht en de prijs aan de te deelen massa toegevoegd.

ART. 64.

Op aanvraag van de gemeenten kunnen, bij koninklijk besluit, Intercommunale Commissiën met een bijzonder doel, gasthuizen, hospitalen, toevluchtshuizen, enz., worden opgericht; voor hunne samenstelling, hunne inrichting en hun bestuur zijn zij aan dezelfde regeling onderworpen als de Intercommunale Commissiën van openbaren onderstand. Zijn er bijzondere beschikkingen noodig, dan worden zij bij koninklijk besluit getroffen.

Beheer der goederen en Bestuur.

ART. 65.

De goederen van de Commissiën

tance publique sont régis et administrés dans la forme déterminée par la loi pour les biens communaux, sauf les dispositions suivantes :

ART. 66.

L'aliénation des biens immobiliers ne peut être imposée par les autorités supérieures qu'en vertu d'une loi, sauf le cas d'expropriation pour cause d'utilité publique.

ART. 67.

Les acquisitions de biens, l'acceptation de libéralités et les placements définitifs de capitaux sont soumis à l'avis des Conseils communaux et à l'approbation de la Députation permanente jusqu'à concurrence d'une évaluation de 5,000 francs, à l'avis des Conseils communaux et de la Députation permanente et à l'approbation du Roi si l'évaluation dépasse ce chiffre. Les titres de valeurs mobilières doivent être, quand il est possible, convertis en inscriptions nominatives.

ART. 68.

Les locations de biens peuvent être faites par voie d'enchères publiques ou de gré à gré. Néanmoins, les premières locations et les locations de biens libres ou délaissés doivent se faire en règle générale par adjudication publique. Le mode choisi par la Commission, le cahier des charges et les locations elles-mêmes, sont soumis à l'approbation du Conseil communal et à celle de la Députation permanente. Les locations de biens pour un terme qui dépasse neuf ans doivent être justifiées par des motifs exceptionnels.

van openbaren onderstand worden beheerd en bestuurd op de wijze door de wet vastgesteld voor de gemeentegoederen, behoudens de volgende bepalingen :

ART. 66.

De vervreemding van de onroerende goederen kan door de hoogere overheden slechts krachtens eene wet worden opgelegd, behalve in geval van onteigening ten algemeen nutte.

ART. 67.

Het verkrijgen van goederen, het aanvaarden van schenkingen en het vast beleggen van kapitalen worden onderworpen aan het advies der gemeenteraden en aan de goedkeuring der Bestendige Deputatie ten beloope van eene op 5,000 frank begrootte som, aan het advies der Gemeenteraden en der Bestendige Deputatie en aan de goedkeuring des Konings indien de begroting dit cijfer overschrijdt. De titels van roerende goederen moeten, zoo mogelijk, omgezet worden in inschrijvingen op naam.

ART. 68.

Het verhuren van goederen kan geschieden bij openbaar opbod of uit de hand. Evenwel moeten de eerste verhuringen en de verhuringen van vrije of verlaten goederen, in alle gevallen, bij openbare aanbesteding geschieden. De wijze door de Commissie gekozen, het lastkohier en de verhuringen zelf worden aan de goedkeuring van den Gemeenteraad en aan die der Bestendige Deputatie onderworpen. De verhuringen van goederen voor eenen termijn, die negen jaar overschrijdt, moeten gewettigd worden door uitzonderlijke redenen,

ART. 69.

La construction et l'acquisition de maisons à bon marché, la participation aux œuvres sociales et l'acquisition de forêts ou de terrains à boiser, dans les conditions prévues par la loi du 26 juillet 1899, sont des placements de capitaux recommandés aux Commissions d'assistance publique. Néanmoins, ces opérations sont toujours soumises à l'autorisation du Roi.

ART. 70.

Les actions judiciaires en demandant et en défendant sont exercées au nom de la Commission et conformément à ses instructions, poursuites et diligences du Receveur. Aucune autorisation n'est nécessaire à la Commission pour se défendre en justice ou pour intenter les actions en référé et les actions possessoires ainsi que les actions en recouvrement des loyers, fermages et revenus. Toutes autres actions dans lesquelles la Commission intervient comme demanderesse ne peuvent être intentées qu'après l'autorisation du Conseil communal, ou de la Députation permanente s'il s'agit d'une Commission intercommunale.

ART. 71.

Les budgets de la Commission d'assistance publique sont soumis à l'approbation du Conseil communal ou de la Députation permanente, en ce qui concerne les Commissions intercommunales, et leur sont transmis avant le 15 août de chaque année. Les comptes sont soumis à l'approbation du Conseil communal ou de la Députation permanente et

ART. 69.

Het bouwen en het verkrijgen van goedkoope woningen; het deelnemen aan maatschappelijke werken en het verkrijgen van bosschen of boschgronden, onder de voorwaarden voorzien bij de wet van 26 Juli 1899, zijn kapitaalsbeleggingen aan de Commissiën van openbaren onderstand aanbevolen. Evenwel worden deze verrichtingen altijd onderworpen aan de goedkeuring des Konings.

ART. 70.

De rechtsgedingen als eischer en als verweerder worden namens de Commissie en overeenkomstig hare onderrichtingen gevoerd op vervolging en benaarstiging van den ontvanger. De Commissie behoeft geene machtiging om zich in rechten te verweren of om de rechtstvorderingen in kortgeding en de bezitvorderingen in te stellen, evenals deze in zake invordering van huishuren, landhuren en inkomsten. Alle andere vorderingen, waarin de Commissie optreedt als eischeres, kunnen slechts ingesteld worden na machtiging door den Gemeenteraad of, wanneer het eene Intercommunale Commissie geldt, door de Bestendige Deputatie.

ART. 71.

De begrootingen van de Commissie van openbaren onderstand worden onderworpen aan de goedkeuring van den Gemeenteraad of van de Bestendige Deputatie, wat betreft de Intercommunale Commissiën, en worden hun overgemaakt vóór 15 Augustus van ieder jaar. De rekeningen worden onderworpen aan de goedkeuring van den Gemeenteraad of van

leur sont transmis avant le 15 avril suivant.

En cas de désaccord il est statué sur les budgets et les comptes des Commissions locales par la Députation permanente et par le Roi sur les budgets et les comptes des Commissions intercommunales.

En tout cas une expédition des budgets et des comptes des Commissions locales doit être transmise à la Députation permanente.

ART. 72.

Dans tous les cas où la Commission d'assistance publique refuserait de porter au budget les dépenses obligatoires que la loi met à sa charge, la Députation permanente, après avoir entendu la Commission, les y inscrira d'office, sauf recours au Roi.

ART. 73.

Si les recettes portées au budget sont insuffisantes pour payer une dette exigible ou résultant d'une décision en dernier ressort de la juridiction administrative ou judiciaire, la Commission d'assistance publique proposera les moyens d'y suppléer. A son défaut et après deux avertissements constatés par la correspondance, il y sera pourvu par la Députation permanente qui inscrira dans ce but un subsidé suffisant au budget de la commune ou des communes qui doivent fournir les ressources nécessaires.

de Bestendige Deputatie en worden hun overgemaakt vóór 15 April daaropvolgend.

Is er geschil, dan wordt over de begrootingen en de rekeningen der Plaatselijke Commissiën beslist door de Bestendige Deputatie en over de begrootingen en de rekeningen van de Intercommunale Commissiën door den Koning.

In ieder geval moet een afschrift van de begrootingen en de rekeningen der Plaatselijke Commissiën aan de Bestendige Deputatie overgemaakt worden.

ART. 72.

In al de gevallen, waar de Commissie van openbaren onderstand mocht weigeren de verplichte uitgaven, haar door de wet opgelegd, op de begrooting te brengen, schrijft de Bestendige Deputatie, na de Commissie gehoord te hebben, ze van ambtswege daarop in, behoudens beroep bij den Koning.

ART. 73.

Zijn de op de begrooting gebrachte ontvangsten ontoereikend tot betaling eener schuld die eischbaar is of voortspruit uit eene in hoogsten aanleg genomen beslissing van de bestuurlijke of rechterlijke macht, dan stelt de Commissie van openbaren onderstand de middelen voor om daarin te voorzien. Bij gebreke daarvan en na twee door briefwisseling vastgestelde waarschuwingen wordt daarin voorzien door de Bestendige Deputatie, die daartoe een toereikend crediet uittrekt op de begrooting van de gemeente of van de gemeenten die de noodige geldmiddelen moeten leveren.

ART. 74.

Si la Députation permanente réduit ou rejette une allocation inscrite au budget par la Commission d'assistance publique ou refuse de l'inscrire d'office au budget de la commune ou des communes, il y sera statué par le Roi.

ART. 75.

Dans le cas où il y aurait refus ou retard d'ordonnancer les dépenses que la loi met à la charge de la Commission d'assistance publique, la Députation permanente, la Commission entendue, délibère et ordonne le paiement. Cette décision tient lieu de mandat et le receveur de la Commission est tenu d'acquitter la dépense.

Mode de secours.**ART. 76.**

Les Commissions d'assistance publique ont le devoir de secourir les indigents, d'assurer le service hospitalier et de prévenir la misère par les mesures qui sont en leur pouvoir.

ART. 77.

Les Commissions d'assistance doivent, autant qu'il est nécessaire, former des comités de charité et déléguer à ces comités et à des personnes dévouées le soin de visiter et de secourir les indigents. Cette coopération peut être rendue obligatoire par un règlement communal soumis à l'approbation du Roi.

ART. 74.

Vermindert of verwerpt de Bestendige Deputatie een door de Commissie van openbaren onderstand op de begrooting gebracht crediet of weigert zij het van ambtswege te brengen op de begrooting der gemeente of der gemeenten, dan wordt daarover door den Koning beslist.

ART. 75.

Ingeval het bevel tot betaling van de uitgaven, welke de wet ten laste van de Commissie van openbaren onderstand legt, geweigerd of vertraagd wordt, beraadslaagt de Bestendige Deputatie en beveelt zij de betaling, na de Commissie te hebben gehoord. Deze beslissing geldt als mandaat en de ontvanger der Commissie is gehouden de uitgave te vereffenen.

Wijze van onderstand.**ART. 76.**

De Commissiën van openbaren onderstand hebben tot plicht de behoeftigen te ondersteunen, den dienst der ziekenverpleging te verzekeren en de ellende te voorkomen door de maatregelen die in haar bereik zijn.

ART. 77.

In zooverre het noodig is, moeten Commissiën van onderstand liefdadigheidscomiteiten tot stand brengen en aan deze comiteiten, alsook aan hulpvaardigde personen de zorg opdragen om de behoeftigen te bezoeken en bij te staan. Deze medewerking kan verplichtend worden gemaakt door een gemeentereglement, aan de goedkeuring des Konings onderworpen.

ART. 78.

Les secours permanents en argent et les suppléments de salaires sont strictement limités quand ils ne sont pas motivés par des calamités publiques ou des circonstances exceptionnelles.

ART. 79.

Les Commissions d'assistance publique peuvent participer à la formation, à l'organisation et à l'action des institutions de prévoyance et des œuvres collectives, mutuelles ou individuelles destinées à prévenir la misère, la maladie et le chômage. Elles peuvent même les subsidier ou leur consentir des avances remboursables. Elles peuvent contribuer à des entreprises de secours par le travail. Ces dépenses doivent être inscrites au budget et régulièrement approuvées. Elles sont soumises à l'approbation du Roi si leur import dépasse 5,000 francs.

ART. 80.

Le Roi peut imposer à la Commission d'assistance publique l'obligation de s'assurer la disposition d'un hôpital ou d'un lazaret où elle puisse placer les indigents malades qui ne peuvent être soignés ou isolés à domicile. Il peut être satisfait à cette obligation par un contrat avec une autre Commission d'assistance ou avec un établissement de charité privée.

Surveillance et contrôle.

ART. 81.

Le Collège des Bourgmestre et

ART. 78.

Bestendige onderstand in geld en aanvullende dagloonen worden streng beperkt wanneer zij niet gebillijkt zijn door openbare rampen of uitzonderlijke omstandigheden.

ART. 79.

De Commissiën van openbaren onderstand mogen deelnemen aan de oprichting, de inrichting en de werking van de voorzorgsinstellingen en van de gemeenschappelijke, onderlinge of individueele inrichtingen bestemd om ellende, ziekte en werkloosheid te voorkomen. Zij mogen haar zelfs toelagen verleen en of terugbetaalbare sommen voorschieten. Zij mogen bijdragen tot ondernemingen van onderstand door den arbeid. Deze uitgaven moeten op de begrooting gebracht en regelmatig goedgekeurd worden. Indien haar bedrag 5,000 frank overschrijdt, worden zij aan 's Konings goedkeuring onderworpen.

ART. 80.

De Koning kan de Commissie van openbaren onderstand verplichten te zorgen voor een hospitaal of een lazaret ter opneming van de behoeftige zieken, die te hinnen niet kunnen verzorgd of afgezonderd worden. Aan deze verplichting kan worden voldaan door eene overeenkomst met eene andere Commissie van onderstand of met eene instelling van private liefdadigheid.

Toezicht en Contrôle.

ART. 81.

Aan het College van Burgemeester

Échevins a la surveillance et le contrôle de la Commission locale et la Députation permanente la surveillance et le contrôle des Commissions intercommunales d'assistance publique. Cette surveillance comporte le droit de visiter tous les établissements, de prendre connaissance de toute pièce et document et de veiller à ce que la Commission observe la loi et ne s'écarte pas de la volonté des donateurs et des testataires en ce qui concerne les charges légalement établies.

Contentieux.

ART. 82.

Tout conflit au sujet de l'application de la présente loi entre les communes, entre celles-ci et les Commissions d'assistance et entre celles-ci, est soumis à la Députation permanente sauf recours au Roi, si les communes et les Commissions d'assistance appartiennent à la même province; il est statué par le Roi s'il en est autrement ou si le conflit se produit entre des Députations permanentes.

Fonds provincial d'assistance.

ART. 83.

Il est constitué dans chaque province un fonds spécial d'assistance publique, destiné à subsidier les commissions locales ou intercommunales dont les ressources sont insuffisantes quand les charges des communes qui doivent y suppléer sont excessives.

en Schepenen zijn opgedragen het toezicht en de contrôle over de Plaatselijke Commissie, aan de Bestendige Deputatie het toezicht en de contrôle over de Intercommunale Commissiën van openbaren onderstand. Dit toezicht brengt het recht mede, al de gestichten te bezoeken, kennis te nemen van alle stukken en bescheiden en te zorgen, dat de Commissie de wet naleeft en niet afwijkt van de wilsbeschikking der schenkers en erflaters betreffende de wettelijk bepaalde lasten.

Betwiste zaken.

ART. 82.

Ieder geschil betreffende de toepassing van deze wet, tusschen de gemeenten, tusschen deze en de Commissiën van onderstand en tusschen deze laatste onderling, wordt, behoudens beroep bij den Koning, aan de Bestendige Deputatie onderworpen, indien de gemeenten en de Commissiën van onderstand tot dezelfde provincie behooren; is dit niet het geval of ontstaat het geschil tusschen Bestendige Deputatiën, dan beslist de Koning.

Provinciaal Onderstandsfonds.

ART. 83.

In elke provincie wordt een bijzonder fonds voor openbaren onderstand ingesteld, bestemd om toelagen te verleenen aan de Plaatselijke of Intercommunale Commissiën, welker geldmiddelen ontoereikend zijn, wanneer de lasten der gemeenten, die in het ontbrekende moeten voorzien, overdreven zijn.

Ce fonds est alimenté par :

- a) les dons et legs,
- b) par les subsides de l'État et de la Province.

- c) au besoin par les taxes spéciales que le Conseil provincial peut établir avec l'approbation du Roi.

Inspection.

ART. 84.

Il y a une Inspection centrale et permanente de l'Assistance publique. Les inspecteurs sont nommés, suspendus et révoqués par le Roi.

Il y a au moins un inspecteur par province. Il surveille le fonctionnement de l'assistance publique, veille à l'application de la loi, fait aux administrations charitables les observations nécessaires et adresse au Ministre de la Justice un rapport annuel.

Conseil supérieur de la Bienfaisance.

ART. 85.

Il est institué auprès du Département de la Justice un Conseil supérieur de la Bienfaisance.

Le Conseil a un caractère purement consultatif. Il donne son avis sur toutes les questions relatives à la bienfaisance, dont l'examen lui est confié par le Ministre de la Justice.

Le Conseil est composé de onze membres. Le Directeur général de la bienfaisance en fait partie de droit. Les dix autres membres sont nommés par le Roi pour un terme de cinq ans.

Toute personne nommée en remplacement d'un membre démission-

Dit fonds wordt gestijfd door

- a) Giften en legaten;
- b) Toelagen van den Staat en van de Provincie;
- c) Zoo noodig, door bijzondere heffingen, welke de Provinciale Raad, met goedkeuring des Konings, kan invoeren.

Toeziicht.

ART. 84.

Er bestaat een centrale en bestendige dienst van toezicht over den openbaren onderstand. De opziëners worden door den Koning benoemd, geschorst en afgezet.

Er is ten minste één opziener per provincie. Hij gaat de werking van den openbaren onderstand na, zorgt voor de toepassing der wet, maakt aan de liefdadige instellingen de noodige opmerkingen en doet jaarlijks verslag aan den Minister van Justitie.

Hooge Raad van Weldadigheid.

ART. 85.

Bij het Departement van Justitie wordt een Hooge Raad van Weldadigheid ingesteld.

De Raad dient enkel tot raadgeving. Hij brengt zijn advies uit over al de zaken betreffende de weldadigheid, waarvan het onderzoek hem door den Minister van Justitie is toevertrouwd.

De Raad bestaat uit elf leden. De Algemeene Bestuurder van de weldadigheid is er van rechtswege lid van. De overige tien leden worden, voor een tijdvak van vijf jaren, door den Koning benoemd.

Ieder persoon, die ter vervanging van een ontslagnemend of overleden

naire ou décédé achèvera le mandat de celui-ci. Les mandats des membres sortants peuvent être renouvelés. Le Roi choisit parmi les membres du Conseil, un Président et un Vice-Président. Le Ministre de la Justice nomme en dehors du Conseil et sans voix délibérative, un secrétaire et un ou plusieurs secrétaires adjoints. Le Ministre peut adjoindre au Conseil pour l'étude d'une question déterminée des membres temporaires désignés à raison de leur compétence spéciale.

Le Ministre de la Justice, lorsqu'il le juge convenable, assiste aux réunions du Conseil. Dans ce cas il préside l'assemblée et y a voix délibérative. Le Conseil se réunit sur convocation du Président d'après les ordres du Ministre.

Le Ministre de la Justice détermine les indemnités et les frais de séjour alloués aux membres du Conseil, au secrétaire et aux secrétaires adjoints (1).

Domicile de secours.

ART. 86.

Le paragraphe premier de l'article 2 de la loi du 24 novembre 1891 est modifié ainsi :

Les frais de l'entretien et du traitement des indigents admis dans les hôpitaux et de l'assistance de leur famille pendant leur séjour à l'hôpital et ceux de l'assistance accordée aux enfants de moins de 16 ans orphelins de leur père et de leur mère ou de leur père ou abandonnés par leurs parents, ceux de l'assistance accordée

(1) Arrêté royal du 23 mai 1912.

lid wordt benoemd, voleindigt dezee mandaat. De mandaten van de uittredende leden kunnen vernieuwd worden. Onder de leden van den Raad kiest de Koning eenen Voorzitter en eenen Ondervoorzitter. De Minister van Justitie benoemt, buiten den Raad en zonder beraadslagende stem, eenen secretaris en een of meer toegevoegde secretarissen. Tot het bestudeeren van eene bepaalde zaak kan de Minister aan den Raad tijdelijk leden toevoegen, die daartoe wegens hunne bijzondere bevoegdheid zijn aangewezen.

Wanneer hij het geraden acht, woont de Minister van Justitie de raadsvergaderingen bij. In dit geval zit hij de vergadering voor en heeft er beraadslagende stem. De Raad vergadert wanneer de Voorzitter, op bevel van den Minister, hem bijeenroept.

De Minister van Justitie stelt de vergoedingen en de verblijfskosten vast, die aan de leden van den Raad, aan den secretaris en aan te toegevoegde secretarissen worden toegekend (1).

Bijstandwoonst.

ART. 86.

Het eerste lid van artikel 2 der wet van 24 November 1891 wordt gewijzigd als volgt :

De kosten van onderhoud en verpleging van de indigasthuizen opgenomen behoeftigen, de kosten van onderstand aan hun gezin gedurende den tijd dat zij in't gasthuis verblijven, en die van den onderstand verleend aan kinderen beneden 16 jaar welke vader- en moederloos of vaderloos zijn ofwel door hunne ouders verla-

(1) Koninklijk besluit van 25 Mei 1912.

aux infirmes et aux incurables incapables de travailler et aux vieillards de plus de 70 ans sont remboursés à la commune, etc.

L'article 16 de la loi du 27 novembre 1891 est complété ainsi :

La Députation permanente contrôle l'état mental de l'aliéné et son état d'indigence.

Dispositions transitoires.

ART. 87.

Les administrations des Hospices civils et des Bureaux de Bienfaisance sont remplacées par les Commissions d'assistance publique dans toutes les communes endéans les six mois de la promulgation de la présente loi et conformément à ses dispositions.

ART. 88.

Les premières nominations sont faites par le Conseil communal sur une double liste de candidats formée par le Collège des Bourgmestre et Échevins. Le Conseil communal aura en outre le droit de nommer des membres des Commissions des Hospices civils et des Bureaux de Bienfaisance en fonctions.

Chaque Commission ainsi formée procédera sans retard après son installation à la nomination d'un président, d'un secrétaire et d'un receveur. Néanmoins la nomination du président des Commissions intercommunales, en tout cas, est faite par le Roi.

Les renouvellements se font ensuite de la manière suivante : les premières sorties, dans les propor-

ten zin, die van den onderstand verleend aan gebrekkelijken en aan ongenoesbaren onbekwaam om te arbeiden, alsmede aan ouderligen van meer dan 70 jaar worden terugbetaald aan de gemeente, enz.

Artikel 16 der wet van 27 November 1891 wordt aangevuld als volgt :

De Bestendige Deputatie vergewist zich van den geestestoestand des krankzinnigen en van zijnen staat van behoeftigheid.

Overgangsmaatregelen.

ART. 87.

In al de gemeenten worden, binnen zes maanden na de afkondiging van deze wet en overeenkomstig hare bepalingen, de besturen der Burgerlijke Godshuizen en der Bureelen van Weldadigheid door de Commissiën van openbaren onderstand vervangen.

ART. 88.

De eerste benoemingen worden door den Gemeenteraad gedaan uit eene dubbele lijst van kandidaten, door het College van Burgemeester en Schepenen opgemaakt. De gemeenteraad heeft daarenboven het recht, in functie zijnde leden van de Commissiën der Burgerlijke Godshuizen en van de Bureelen van Weldadigheid te benoemen.

Iedere aldus gevormde Commissie benoemt onverwijld na hare aanstelling eenen voorzitter, eenen secretaris en eenen ontvanger. Echter wordt de voorzitter der Intercommunale Commissie, in elk geval, door den Koning benoemd.

Daarna geschieden de vernieuwingen op de volgende wijze: de eerste uittredingen hebben, in de bij

tions déterminées par la présente loi, ont lieu dans le courant du mois de janvier qui suit la deuxième année de l'installation, d'après un tirage au sort qui se fait dans une séance extraordinaire fixée à cette fin dans le courant du mois d'octobre précédent. Des expéditions du procès-verbal sont adressées aux Administrations communales et à la Députation permanente.

Les sorties ultérieures ont ensuite lieu aux époques et de la manière déterminée par la présente loi.

ART. 89.

La remise des biens et des archives des Hospices civils et des Bureaux de Bienfaisance aux Commissions d'assistance publique est réglée par arrêté royal en exécution de la présente loi.

ART. 90.

Les secrétaires et les receveurs des Hospices civils et des Bureaux de Bienfaisance qui ne pourraient être maintenus dans leurs fonctions, auront droit à un traitement de disponibilité.

deze wet bepaalde verhoudingen, plaats in de maand Januari na het tweede jaar der aanstelling; volgens eene loting die geschiedt in eene buitengewone vergadering welke te dien einde in den loop der vorige maand October wordt vastgesteld. Afschriften van het proces-verbaal worden aan de Gemeentebesturen en aan de Bestendige Deputatie overgemaakt.

De latere uittredingen geschieden vervolgens op de tijdstippen en op de wijze bepaald bij deze wet.

ART. 89.

De overgave van de goederen en van het archief der Burgerlijke Godshuizen en der Bureelen van Weldadigheid aan de Commissiën van openbaren onderstand wordt geregeld bij koninklijk besluit ter uitvoering van deze wet.

ART. 90.

De secretarissen en de ontvangers der Burgerlijke Godshuizen en der Bureelen van Weldadigheid, die in hun ambt niet kunnen behouden worden, hebben recht op wachtgeld.

Amédée VISART.

